

2025 TÜRKİYE İLAÇ SEKTÖRÜ

ieis
İLAÇ ENDÜSTRİSİ
İŞVERENLER SENDİKASI

İÇİNDEKİLER

Giriş	4
1. Türkiye İlaç ve Tıbbi Sağlık Ürünleri Pazarı	5
1.1 Türkiye İlaç Pazarı	6
1.1.1 Pazardaki Büyüme ve Kaynakları	7
1.1.2. Pazarın Yapısı	9
A. Referans-Eşdeğer İlaçlar	9
B. İthal-İmal İlaçlar	13
C. Biyoteknolojik İlaçlar	16
D. Tedavi Grupları	21
E. Ortalama Fiyatlar	22
F. Perakende Fiyat Aralıkları	23
1.2. Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı	25
1.3. Sağlık Ürünleri Pazarı	28
2. Ruhsatlandırma Süreçleri	30
3. Yatırım Teşvikleri	31
4. Ar-Ge Faaliyetleri	32
5. İlaç Üretimi	33
6. İstihdam	35
7. Dış Ticaret	36
8. Fiyat ve Geri Ödeme Politikaları	42
9. Sonuç ve Değerlendirme	46

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1 - Türkiye İlaç ve Tıbbi Sağlık Ürünleri Pazarı	5
Grafik 2 - Türkiye İlaç Pazarı	6
Grafik 3 - İlaç Pazarı Büyümenin Kaynakları	7
Grafik 4 - Değer Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar (Milyar TL)	10
Grafik 5 - Kutu Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar (Milyar kutu)	10
Grafik 6 - Değer Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Pazar Payı	11
Grafik 7 - Kutu Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Pazar Payı	11
Grafik 8 - Değer Bazında İmal - İthal İlaçlar (Milyar TL)	13
Grafik 9 - Kutu Bazında İmal - İthal İlaçlar (Milyar kutu)	14
Grafik 10 - Değer Bazında İmal - İthal İlaçlar Pazar Payı	14
Grafik 11 - Kutu Bazında İmal - İthal İlaçlar Pazar Payı	15
Grafik 12 - Değer Bazında Biyoteknolojik İlaçlar (Milyon TL)	17
Grafik 13 - Kutu Bazında Biyoteknolojik İlaçlar (Milyon kutu)	18
Grafik 14 - Değer Bazında Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı	18
Grafik 15 - Kutu Bazında Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı	19
Grafik 16 - Değer Bazında İthal İlaçlar İçerisinde Biyoteknolojik İlaçlar	19
Grafik 17 - Kutu Bazında İthal İlaçlar İçerisinde Biyoteknolojik İlaçlar	20
Grafik 18 - Değer Bazında Tedavi Grupları	21
Grafik 19 - Kutu Bazında Tedavi Grupları	21
Grafik 20 - Perakende Fiyat Dağılımı	23
Grafik 21 - Referans Ürünler Fiyat Dağılımı	23
Grafik 22 - Eşdeğer Ürünler Fiyat Dağılımı	24
Grafik 23 - İthal Ürünler Fiyat Dağılımı	24
Grafik 24 - İmal Ürünler Fiyat Dağılımı	25
Grafik 25 - Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı	26
Grafik 26 - Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı Büyüme Dağılımı	26
Grafik 27 - Değer Bazında İmal - İthal Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı (Milyar TL)	27
Grafik 28 - Kutu Bazında İmal - İthal Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı (Milyar kutu)	27
Grafik 29 - Sağlık Ürünleri Pazarı	28
Grafik 30 - Sağlık Ürünleri Pazarı Büyüme Dağılımı	28
Grafik 31 - Değer Bazında İmal- İthal Sağlık Ürünleri Pazarı (Milyar TL)	29
Grafik 32 - Kutu Bazında İmal - İthal Sağlık Ürünleri Pazarı (Milyon kutu)	29
Grafik 33 - Sağlık Ürünleri Pazarı Ortalama Fiyat Dağılımı (TL)	30
Grafik 34 - Yeni Ürün Ruhsat Sayısı	31
Grafik 35 - İlaç Sektörü Akredite Ar-Ge Merkezi Sayısı	32
Grafik 36 - İlaç Sektörü Ar-Ge Teşvik Tutarı (Milyon TL)	33
Grafik 37 - Üretim Tesisi Sayısı	34
Grafik 38 - Sanayi Üretim Endeksi Değişimi	35
Grafik 39 - İlaç Endüstrisinde İstihdam (Kişi sayısı)	35

Grafik 40 - İstihdam Endeksi Değişimi	36
Grafik 41 - İlaç Endüstrisinde İhracat Değeri (Milyar ABD Doları)	36
Grafik 42 - İlaç Endüstrisinde İthalat Değeri	37
Grafik 43 - Türkiye Dış Ticareti İçerisinde İlaç Endüstrisi	37
Grafik 44 - İlaç Dış Ticaretinde Bitmiş Ürün Hammadde Karşılaştırması (Milyon ABD Doları)	38
Grafik 45 - İlaç Endüstrisinde İhracat Miktarı (Milyon Kg)	38
Grafik 46 - İlaç İhracatı Kilo Fiyatı (ABD Doları)	39
Grafik 47 - Bazı Sektörlerde İhracat Kilo Fiyatı (ABD Doları)	39
Grafik 48 - Kur Değişimleri (Avro/TL)	44
Grafik 49 - İlaç Fiyatlanması	44
Grafik 50 - İlaç Harcamalarının GSYİH İçindeki Payı	45
Grafik 51 - SGK Aylık Reçete Sayısı (Milyon adet)	45
Grafik 52 - İlaç Kurunun Uygulama Başlangıç ve Bitiş Ay Ortalamalarına Oranı	47

TABLO LİSTESİ

Tablo 1- İlaç Pazarı Geri Ödeme Dağılımı	7
Tablo 2- Pazardaki Yeni İlaçların Adetsel Dağılımı	9
Tablo 3- Değer Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Alt Dağılımı	12
Tablo 4- Kutu Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Alt Dağılımı	12
Tablo 5- Değer Bazında İmal - İthal İlaçlar Alt Dağılımı	15
Tablo 6- Kutu Bazında İmal - İthal İlaçlar Alt Dağılımı	16
Tablo 7- Biyoteknolojik İlaçlar	20
Tablo 8- İlaç Ortalama Fiyat Dağılımı (TL)	22
Tablo 9- İlaç Endüstrisinde Yatırım Teşvikleri	32
Tablo 10- İlaç İhracatında İlk Yirmi Ülke (Milyon ABD Doları)	40
Tablo 11- İlaç İthalatında İlk Yirmi Ülke (Milyon ABD Doları)	41
Tablo 12- İlaç İhracatında İlk Beş Ürün (Milyon ABD Doları)	41
Tablo 13- İlaç İthalatında İlk Beş Ürün (Milyon ABD Doları)	42

Giriş

Türk ilaç endüstrisi; köklü deneyimi, güçlü üretim altyapısı yüksek teknoloji odağıyla, Türkiye'nin en stratejik sektörlerinden biridir. Doğrudan insan sağlığına hizmet eden bu dinamik yapı; kalite, sürdürülebilirlik ve yenilikçilik standartlarıyla küresel rekabetteki gücünü her geçen gün artırmaktadır.

Son yıllarda yaşanan küresel ve yerel krizlere rağmen sektör, ilaç arzını kesintisiz sürdürerek dayanıklılığını kanıtlamıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren ilaç endüstrisi; 111 üretim tesisi, 4 özel tıbbi amaçlı diyet gıda tesisi, 15 hammadde tesisi ve 50 bini aşkın nitelikli çalışanıyla üretim faaliyetlerini sürdürmekte, yaklaşık 850 kuruluş aracılığıyla 14 binden fazla sağlık ürününü pazara sunmaktadır. Ayrıca 185 ülkeye gerçekleştirilen ihracat ile ülke ekonomisine önemli katkı sağlanmaktadır.

Sektörün temel hedefleri arasında hücreden itibaren ülkemizde biyoteknolojik ve biyobenzer ilaç geliştirmek ve üretmek, Ar-Ge yetkinliğini artırmak, nitelikli istihdamı güçlendirmek ve ihracatını artırarak dış ticaret açığını azaltmak yer almaktadır. Sürdürülebilir ve öngörülebilir kamu politikalarının sağlayacağı güçlü destekle birlikte Türkiye, bu hedefleri gerçekleştirerek bölgesel ve küresel bir ilaç üretim ve ihracat merkezi olma vizyonuna hızla ulaşacaktır.

Bu hedeflere ulaşmak amacıyla, ilaç sanayinin öncü sivil toplum kuruluşu İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) olarak 54 üyemiz ile 60 yılı aşkın süredir faaliyetlerimize aralıksız devam ediyoruz. Türk ilaç endüstrisinin önünü açacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi ve daha da güçlenmesi amacıyla kurduğumuz Türkiye Biyoteknolojik İlaç ve Aşı Platformu ile Türkiye İlaç İhracatçıları Platformu üzerinden de çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. İlaç endüstrisine yönelik pazar ve makro ekonomik verileri derleyip kapsamlı analizlere çevirerek hem üyelerimizin hem de kamuoyunun güncel bilgilerle donatılmasını öncelikli faaliyet alanlarımızdan birisi olarak görüyoruz.

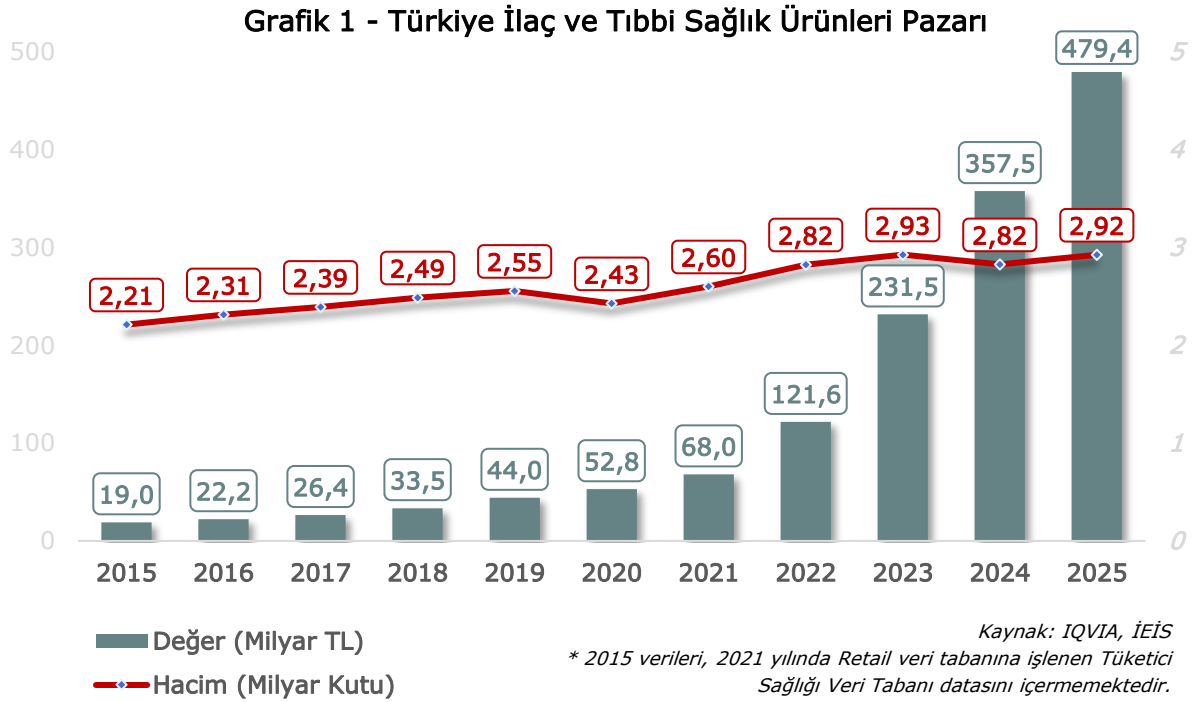
Sektörün gelişimine ve politika oluşturma süreçlerine katkı sağlaması hedefiyle hazırlanan 2025 Türkiye İlaç Sektörü Raporumuz; 2015–2025 dönemini kapsayarak kapsamında ilaç pazarı, özel tıbbi amaçlı gıda pazarı, sağlık ürünleri pazarı, ruhsatlandırma süreçleri, Ar-Ge, üretim, istihdam, dış ticaret, fiyatlandırma ve geri ödeme süreçlerine ilişkin kapsamlı analizler sunmaktadır.

Bu kapsamda, 2025 yılı Türkiye İlaç Sektörü Raporumuzu kamu, üniversite ve özel sektördeki paydaşlarımızın bilgisine sunmaktan büyük memnuniyet duyuyor, ilgiyle inceleneceğini, endüstrimizin gelişimine fayda sağlayacak ve ülkemize katkısını artıracak somut adımlara dönüşeceğini umut ediyoruz.

1. Türkiye İlaç ve Tıbbi Sağlık Ürünleri Pazarı

Türkiye ilaç ve tıbbi sağlık ürünleri pazarı 2025 yılı hastane ve eczane kanalında değer bazında %34,1 büyüme ile 479,4 milyar TL'ye ulaşırken, kutu ölçeğinde büyüme ise %3,5 ile 2,92 milyar kutu seviyesinde gerçekleşmiştir. İlaç, özel tıbbi amaçlı diyet gıda, geleneksel bitkisel tıbbi ürün gibi Sağlık Bakanlığı onaylı ürünler ile Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan onaylı mamular, vitaminler ve gıda takviyelerinden oluşan sağlık ürünleri pazarında bir önceki yılda kutuda %3,5 gerileme, değerde %54,4 oranında büyüme gerçekleşmişti.

2015-2025 yıllarını kapsayan 11 yıllık dönem incelendiğinde ilaç ve tıbbi sağlık ürünleri pazarının, %2.423 oranında büyümeyle 19 milyar TL'den 479,4 milyar TL seviyesine ulaştığı görülmektedir. Bileşik bazda yıllık (CAGR) %38,1 düzeyinde bir artışa karşılık gelen bu büyüme oranına rağmen 2015-2025 yılları arasında oluşan üretici fiyatları enflasyonu göz önüne alındığında 11 yıllık dönemde reel olarak büyüme ise sadece %31,5 seviyesindedir.

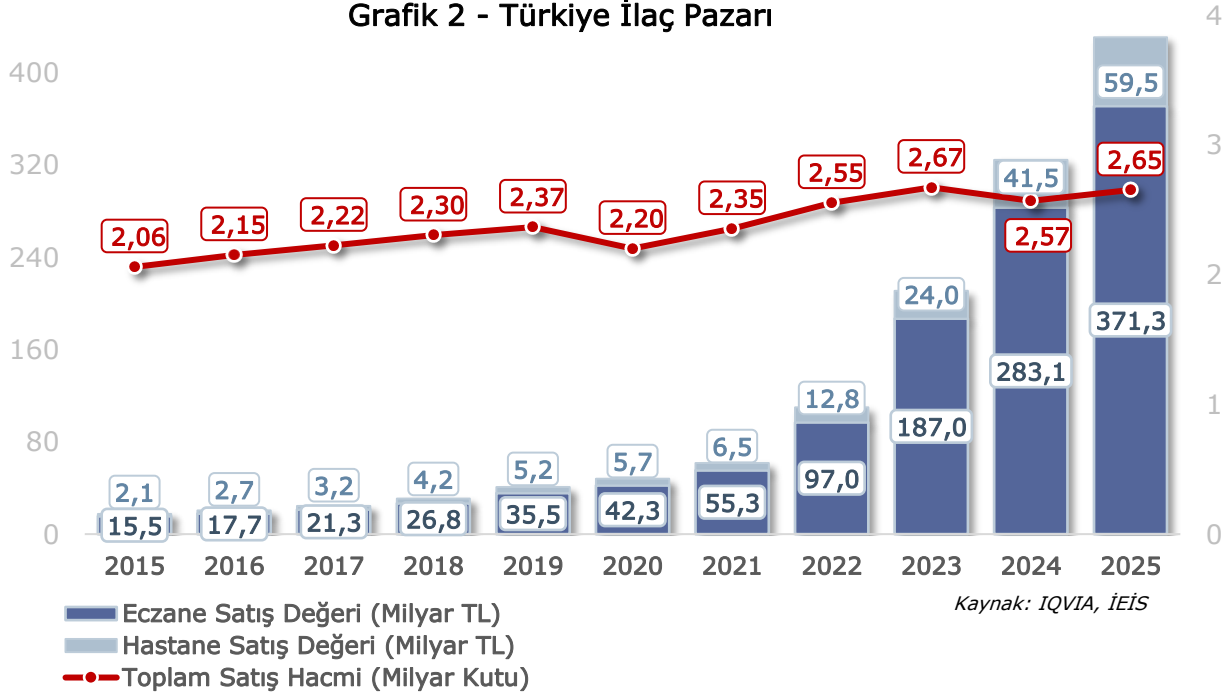
Hacim ölçeğinde bakıldığında ise pazar, 2015 yılında 2,21 milyar kutu seviyesinden %32,2 artışla 2025 yılında 2,92 milyar kutuya ulaşmıştır. Bu artış, bileşik bazda yıllık (CAGR) %2,8 düzeyindedir. Kamu sağlık hizmetlerine ve hekimlere erişim imkanlarının artması, nüfus kaynaklı talep büyümesi ve özellikle doğal takviye ile vitamin gibi ilaç dışı ürün seçeneklerinin çoğalması, son on bir yılda hacimde yaşanan artışın başlıca nedenleri olmuştur.

1.1 Türkiye İlaç Pazarı

2025 yılında hastane ve eczane kanalında Türkiye ilaç pazarı değer ölçeğinde %32,7 büyümeye ile 430,8 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %3,2 büyümeye ile 2,65 milyar kutu seviyesine ulaşmıştır. Hastane kanalına ait 2025 yılı pazar payı değerinde %13,8, kutu ölçeğinde ise %7,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2 - Türkiye İlaç Pazarı

2015-2025 yılları arası dönemsel olarak incelendiğinde ilaç pazarının 17,6 milyar TL'den %2.354 oranında artışla 430,8 milyar TL düzeyine ulaştığı görülmektedir. Bu büyümeye, bileşik bazda yıllık (CAGR) %37,7 düzeyinde bir artış ifade ederken aynı dönemdeki %1.819 düzeyindeki üretici fiyatları enflasyonu göz önüne alındığında reelde sadece %27,9 oranında bir büyümeye işaret etmektedir.

İlaç pazarı 2015-2025 yılları arasında hacim ölçeğinde incelendiğinde ise pazarın 2,06 milyar kutudan %28,8 artışla 2,65 milyar kutuya ulaştığı görülmektedir. Bu artış, bileşik bazda yıllık (CAGR) %2,6 seviyesindedir.

2025 yılında maliyetlerde yaşanan yüksek oranlı artışlara rağmen ilaç kuruna yönelik düzenleme talepleri ancak 14 ay sonra, 20 Aralık 2025 tarihinde karşılık bulmuş; ilaç kuru %16,9 artırılarak 25,3346 TL seviyesine güncellenmiştir. Özellikle son beş yılda ilaç kuru ile güncel döviz kuru arasındaki farkın giderek açılması, sektörün rekabet ve sürdürülebilirlik gücünü önemli ölçüde zayıflatmıştır. Sektör, son 11 yılda hacim bazında %28,8 büyümeye kaydetmesine rağmen, değer bazındaki reel büyümeye %27,9 seviyesinde kalmıştır.

İlaç pazarı yoğunlaşma açısından in... de, p... 56 distribütör firmanın ilaç satışının bulunduğu görülmekt... iye il... nda 46 firmanın ürün yelpazesi sadece ithal ilaçlardan oluş... 1 fir... imal ilaçlarla pazarda bulunmaktadır. Pazar... an ilaçların %56'sına... firmanın ise hem ithal hem... bulunmakta ve pazarın değerinde... hacimde ise %61'ini temsil... dir. 2025 yılında değer sıralaması... firmanın pazar payı... değerinde %86, hacimde %81 seviyesindedir.

Yeni Ürün

Satış Dağılımı

Hacim

Fiyat

Toplam Büyüme

İlaç pazarı içinde geri ödeme kapsamında yer alan ilaçların pazar değeri 2025 yılında 401,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bir başka deyişle, pazarda satılan ilaçların değer bazında %93,2'si geri ödeme listesinde yer alan ilaçlardan oluşmaktadır. Geri ödeme kapsamında olmayan reçeteli ilaçlarla geri ödeme kapsamında olan reçeteli ilaçların ortalama fiyatları arasında oluşan dört katı aşan fark dikkat çekici seviyededir.

Tablo 1- İlaç Pazarı Geri Ödeme Dağılımı

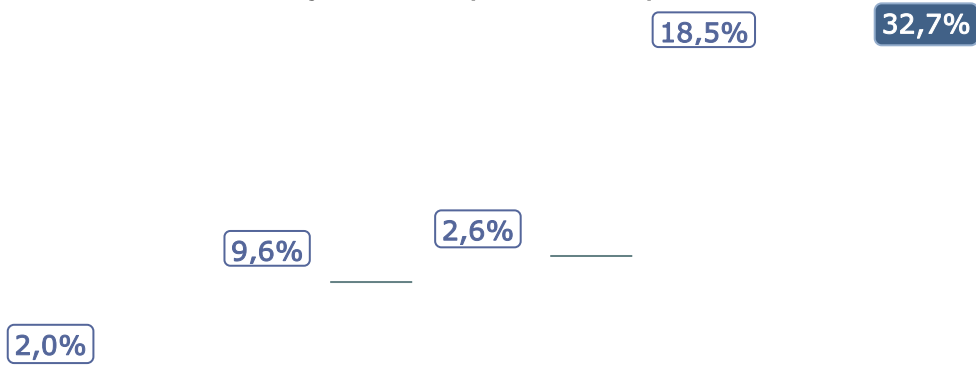
2025	Hacim	Değer	Ort. Fiyat
	(Milyar Kutu)	(Milyar TL)	(TL)
İlaç Pazarı	2,65	430,79	162,40
Reçeteli İlaç	2,62	426,85	163,20
Geri Ödeme Kapsamında Olan	2,58	399,54	155,05
Geri Ödeme Kapsamında Olmayan	0,04	27,31	706,86
Reçetesiz ilaç	0,04	3,94	105,99
Geri Ödeme Kapsamında Olan	0,03	2,04	81,38
Geri Ödeme Kapsamında Olmayan	0,01	1,90	156,91

Kaynak: IQVIA, SGK, İEİS

1.1.1 Pazardaki Büyüme ve Kaynakları

2025 yılı değer ölçeğinde büyümeye 4 ana etken olan mevcut portföydeki hacim, fiyat artışları, satış dağılımındaki değişimler ile portföye yeni ürün girişleri çerçevesinde incelendiğinde fiyat artışlarının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Grafik 3 – İlaç Pazarı Büyümenin Kaynakları

Kaynak: IQVIA, İEİS

2025 yılı için ilaç fiyatlarını belirleyen dönemsel Avro kuru 25 Ekim 2024 tarihinde %23,5 oranında artırılarak 21,6721 TL olarak belirlenmişti. İlaç kurunun güncel Avro kuru karşısında %43 seviyesine kadar gerilediği 2025 yılı içinde, maliyet kalemlerinden kaynaklanan ağır baskıya rağmen 14 ay boyunca bir düzenlemeye gidilmemiştir. 20 Aralık 2025 tarihinde %16,9 oranında yeniden bir düzenleme yapılarak ilaç kuru 25,3346 TL seviyesine çıkarılmış, 2026 itibarıyla sektörün talepleri doğrultusunda yeni düzenlemelerin hayata geçirileceği ifade edilmiştir. Bu artışların sonucu olarak gerçekleşen %32,7'lik büyümenin 18,5 puanı (60 milyar TL) söz konusu kur düzenlemelerine dayalı olarak oluşan fiyat artışından kaynaklanmıştır.

2025 yılında kutu ölçeğinde yaşanan artış ise büyümeye 2,6 puan (8,6 milyar TL) seviyesinde katkı sağlamıştır.

Pazarda mevcut ürünlerin satış dağılımındaki değişiklikler büyümenin en büyük ikinci kalemini oluşturmaktadır. Düşük fiyatlı ürünlerden yüksek fiyatlı ürünlere kayan satış hacmindeki değişim, büyümeye 9,6 puanlık (31,2 milyar TL) bir katkı sağlamıştır.

2025 yılında 323 adedi konvansiyonel, 19 adedi biyoteknolojik olmak üzere toplamda 342 adet yeni ilaç pazara girmiş ve büyümeye 2 puanlık (6,5 milyar TL) katkı yapmıştır.

Pazara yeni sunulan ilaçlar adet ve ATC1 bazında incelendiğinde, en fazla paya sahip olan tedavi gruplarında ilk sıra 62 ilaç ile (%18,1) sindirim sistemi ve metabolizma ilaçlarından oluşmaktadır. Ayrıca 44 adet ile kardiyovasküler sistem (%12,9), 41 adet ile antineoplastikler ve immünomodülatör ajanlar (%12), 34 adet ile sinir sistemi ilaçları (%9,9) ve 27 adet ile sistemik kullanılan antiinfektivler (%7,9) pazara yeni giren ilaçların %60,8'ini oluşturan ilk beş sıradaki tedavi grupları olmuştur.

2025 yılında pazara 29 adet konvansiyonel, 4 adet biyolojik, 14 adet biyoteknolojik olmak üzere toplam 47 adet referans ilaç girmiştir. Söz konusu 47 ürünün 43'ü ithal olup 8 adedinin eşdeğeri bulunmaktadır.

Kalan 295 eşdeğer ilacın ise 290 adedi konvansiyonel, 5 adedi biyobenzer ilaçtır. Konvansiyonel ilaçların 18 adedi, biyobenzer ilaçların tamamı ithal ürün sınıfındadır. Dolayısıyla, yeni giren ilaçlar içerisinde eşdeğer imal ürünler adet bazında %79,5 ile en büyük paya sahiptir.

Tablo 2- Pazardaki Yeni İlaçların Adetsel Dağılımı

	2025
İlaç	342
Referans	47
# Eşdeğeri Var	8
İthal	5
# Eşdeğeri Yok	39
İthal	38
Eşdeğer	295
# İthal	23
# İmal	272

Kaynak: TITCK, IQVIA, İEİS

1.1.2.Pazarın Yapısı

A. Referans-Eşdeğer İlaçlar

Referans ilaç pazarı 2025 yılında %34,2 oranında artış ile 203,3 milyar TL'den 272,7 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %1,7 oranında artmış 0,93 milyar kutudan 0,95 milyar kutu seviyesine gelmiştir.

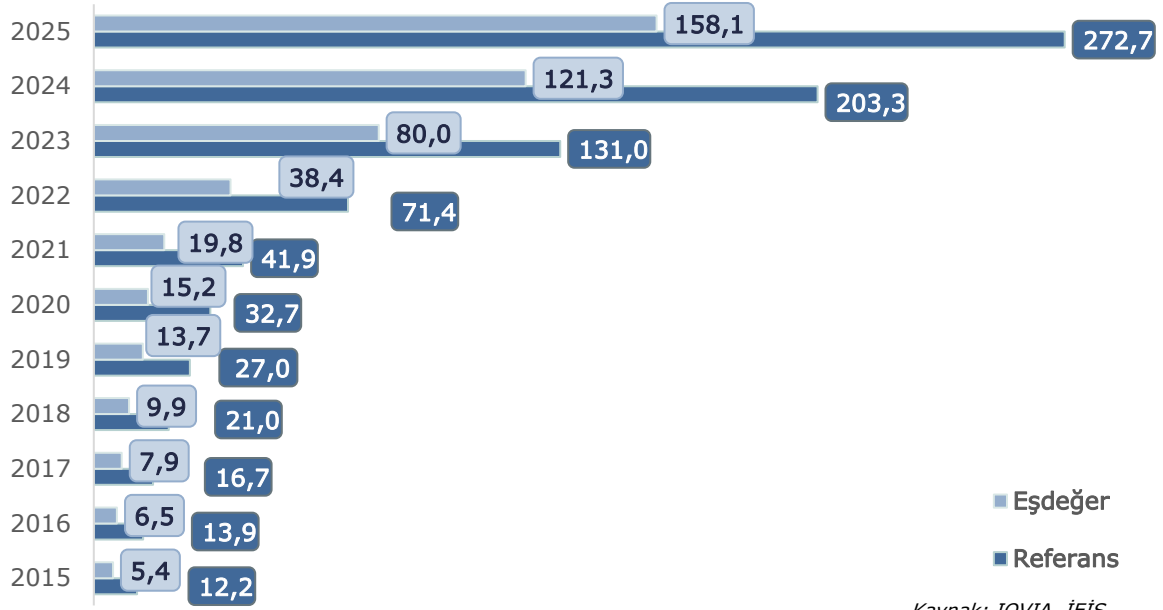
Eşdeğer ilaç pazarı ise 2025 yılında %30,3 büyüme ile 121,3 milyar TL'den 150,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %4,1 oranında büyüyen eşdeğer ilaçlar 1,71 milyar kutu hacme ulaşmıştır.

Referans ilaçlarda 2015-2025 yılları arasında değer bazında toplam büyüme %2.140 olarak gerçekleşmiştir. Bu büyüme bileşik bazda yıllık (CAGR) %36,5 artışı gösterirken enflasyondan arındırıldığında %16,8'lik reel büyümeyi ifade etmektedir. Kutu ölçeğinde ise ilgili dönemde referans ilaçlarda büyüme oranı %5,4 seviyesindedir.

Eşdeğer ilaçlar 2015-2025 yılları arası dönemde toplamda %2.839 oranında büyüme göstermiştir. Bileşik bazda yıllık büyüme oranının (CAGR) %40,2'lik bir artışa karşılık geldiği 2015-2025 yılları arasındaki dönemde reel büyüme ise %53,2 seviyesinde kalmaktadır. Aynı dönemde eşdeğer ilaçlarda kutu ölçeğinde yaşanan büyüme ise %46,9 seviyesindedir.

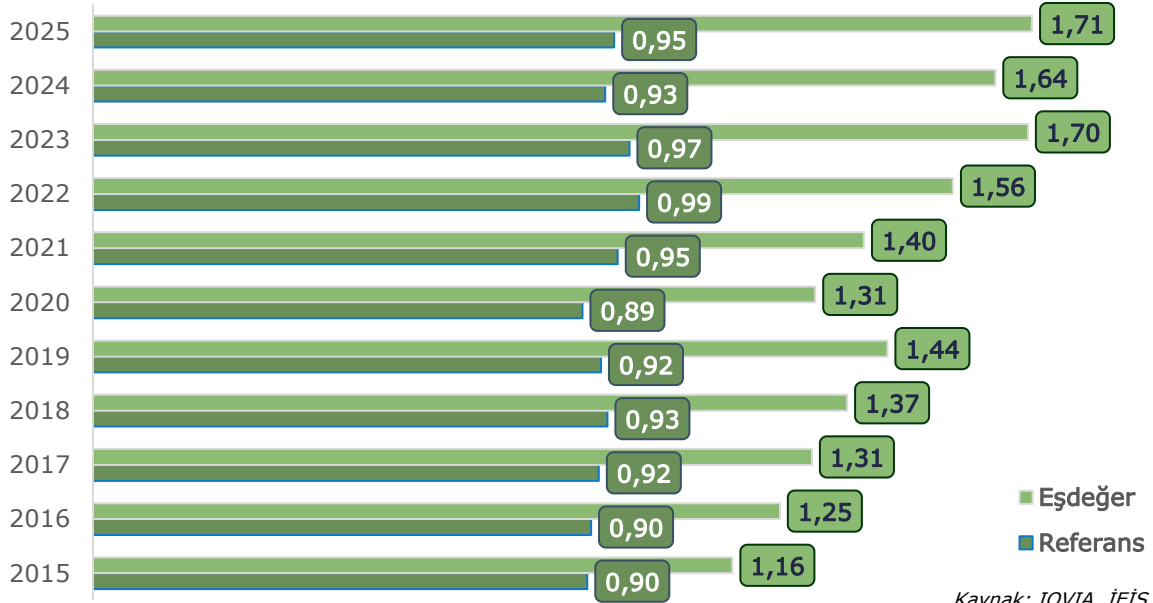

Grafik 4 – Değer Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar (Milyar TL)

Kaynak: IQVIA, İEİS

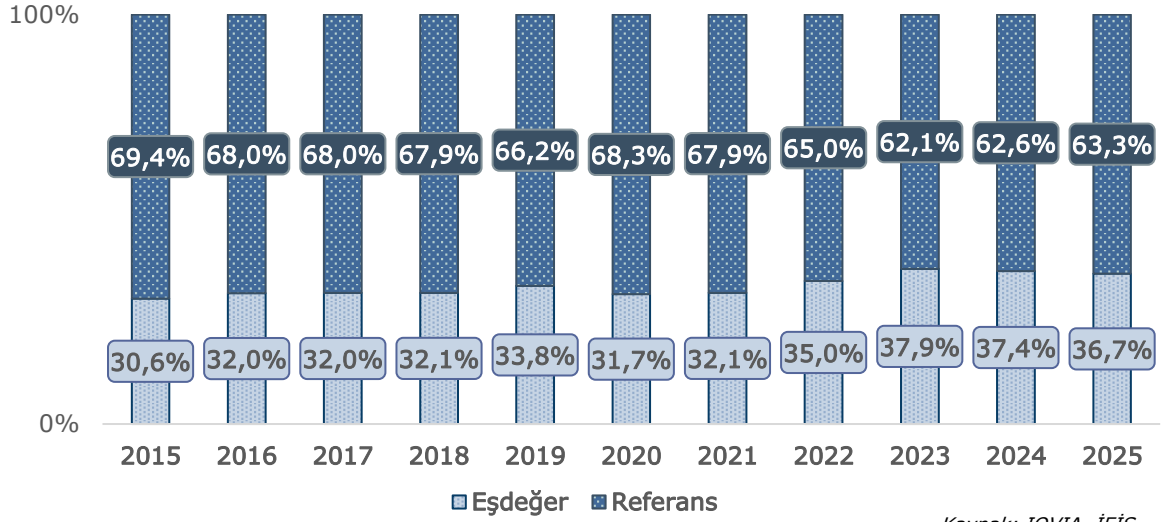
Grafik 5 - Kutu Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar (Milyar kutu)

Kaynak: IQVIA, İEİS

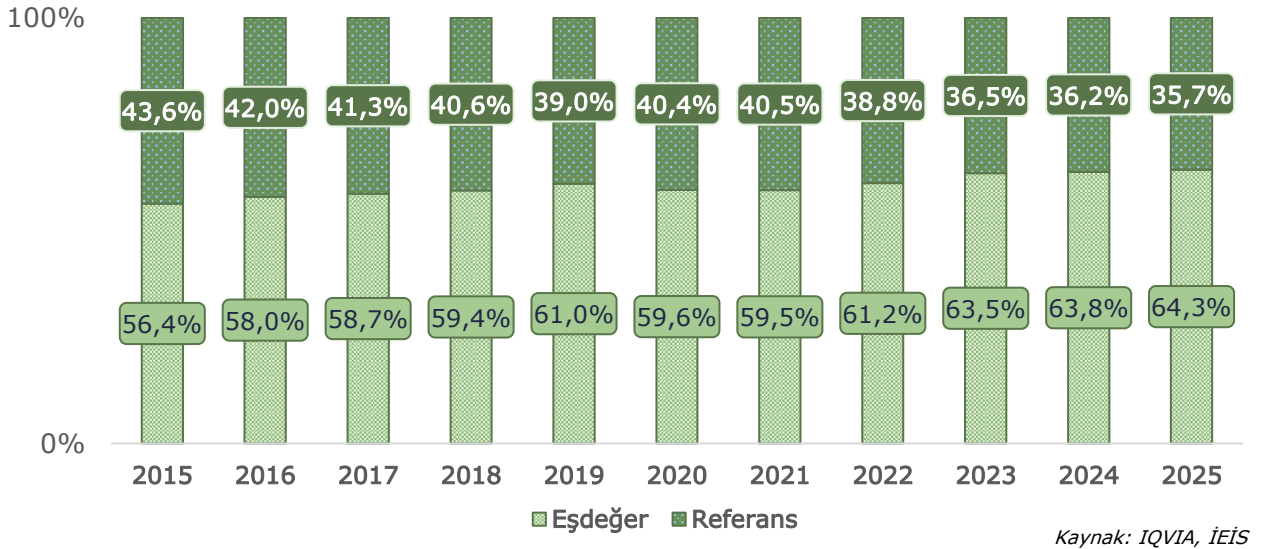

Grafik 6 - Değer Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Pazar Payı

Eşdeğer ilaçlar, 2015 yılında değerinde %30,6 olan seviyesini 2025 yılında %36,7 seviyesine, aynı dönemde kutuda %56,4 olan payını da %64,3 seviyesine taşımıştır. Referans ilaçlarda bu oran değerinde %69,4'ten %63,3'e, kutuda ise %43,6'dan %35,7'ye gerilemiştir.

Grafik 7 - Kutu Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Pazar Payı

Referans-eşdeğer ürünlerin ithal-imal ayırımına bakıldığında, 2025 yılında referans ürünlerin değer ölçeğinde %68,8'inin, eşdeğer ürünlerin ise %2,8'inin ithal ürünlerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3- Değer Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Alt Dağılımı

Değer Bazlı Dağılım											
Eşdeğer İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
İmal (Milyar TL)	5,04	6,17	7,47	9,49	13,27	14,60	18,97	36,92	77,22	117,43	153,64
İthal (Milyar TL)	0,34	0,35	0,39	0,43	0,48	0,59	0,83	1,47	2,79	3,87	4,42
Eşdeğer İmal Oranı	93,7%	94,6%	95,0%	95,7%	96,5%	96,1%	95,8%	96,2%	96,5%	96,8%	97,2%
Eşdeğer İthal Oranı	6,3%	5,4%	5,0%	4,3%	3,5%	3,9%	4,2%	3,8%	3,5%	3,2%	2,8%
Referans İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
İmal (Milyar TL)	2,44	2,90	3,75	5,42	7,93	9,71	13,39	23,09	44,91	66,77	85,00
İthal (Milyar TL)	9,74	11,00	12,94	15,60	19,05	23,03	28,55	48,32	86,09	136,51	187,72
Referans İmal Oranı	20,0%	20,9%	22,5%	25,8%	29,4%	29,7%	31,9%	32,3%	34,3%	32,8%	31,2%
Referans İthal Oranı	80,0%	79,1%	77,5%	74,2%	70,6%	70,3%	68,1%	67,7%	65,7%	67,2%	68,8%

Kaynak: IQVIA, İEİS

Kutu bazında ise referans ithal ürünlerin oranı %19,1 seviyesine gerilerken, eşdeğer ürünlerin %99,4 oranıyla neredeyse tamamı yurt içinde üretilen ilaçlardan oluşmaktadır. 2015-2025 döneminde özellikle referans ürünlerin ülkemizdeki üretimlerinin hızlı biçimde arttığı görülmektedir. Nitekim, 2015 yılında referans ilaçların sadece % 56,6'sı ülkemizde üretilirken bu oran 2025 yılında %80,9 gibi oldukça yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Bu durum, ülkemizde katma değerli ilaç üretiminin de yıllar içinde hızla arttığını göstermesi bakımından önemlidir.

Tablo 4- Kutu Bazında Eşdeğer - Referans İlaçlar Alt Dağılımı

Kutu Bazlı Dağılım											
Eşdeğer İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
İmal (Milyar Kutu)	1,12	1,21	1,27	1,34	1,42	1,29	1,38	1,54	1,68	1,63	1,70
İthal (Milyar Kutu)	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
Eşdeğer İmal Oranı	96,6%	97,0%	97,2%	97,8%	98,5%	98,5%	98,4%	98,6%	98,7%	99,2%	99,4%
Eşdeğer İthal Oranı	3,4%	3,0%	2,8%	2,2%	1,5%	1,5%	1,6%	1,4%	1,3%	0,8%	0,6%
Referans İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
İmal (Milyar Kutu)	0,51	0,51	0,52	0,59	0,65	0,64	0,71	0,77	0,77	0,73	0,77
İthal (Milyar Kutu)	0,39	0,40	0,39	0,35	0,27	0,25	0,25	0,22	0,21	0,20	0,18
Referans İmal Oranı	56,6%	56,1%	57,0%	62,7%	70,7%	72,4%	74,2%	77,5%	78,8%	78,7%	80,9%
Referans İthal Oranı	43,4%	43,9%	43,0%	37,3%	29,3%	27,6%	25,8%	22,5%	21,2%	21,3%	19,1%

Kaynak: IQVIA, İEİS

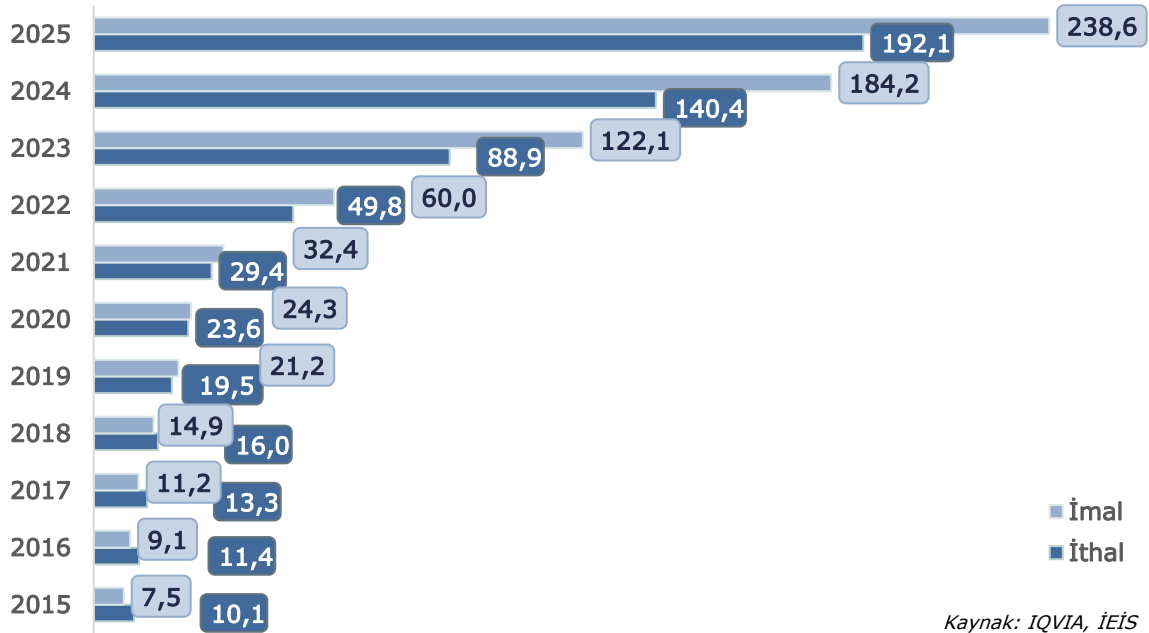

B. İthal-İmal İlaçlar

İthal ilaçların pazar büyüklüğü 2025 yılında %36,9 artış oranı ile 140,4 milyar TL'den 192,1 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2015-2025 yılları arası dönemde ise ithal ürünler değerinde %2.140 oranında yükseliş göstermiştir. Bu artış bileşik bazda yıllık (CAGR) %36,5 büyümeyi ifade ederken 2015-2025 yılları arası dönem enflasyondan arındırıldığında %0,6'lık bir gerilemeyi göstermektedir.

2025 yılında imal ilaçlar %29,6 büyüme oranı ile ortalama büyümenin altında kalarak 184,2 milyar TL'den 238,6 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2015-2025 yılları arası dönemde imal ilaçlar değerinde %3.092 artış göstermiş, bileşik bazda yıllık büyüme (CAGR) %41,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2015-2025 yılları arasındaki enflasyondan arındırılmış reel büyüme ise %66,4 seviyesindedir.

Grafik 8- Değer Bazında İmal - İthal İlaçlar (Milyar TL)

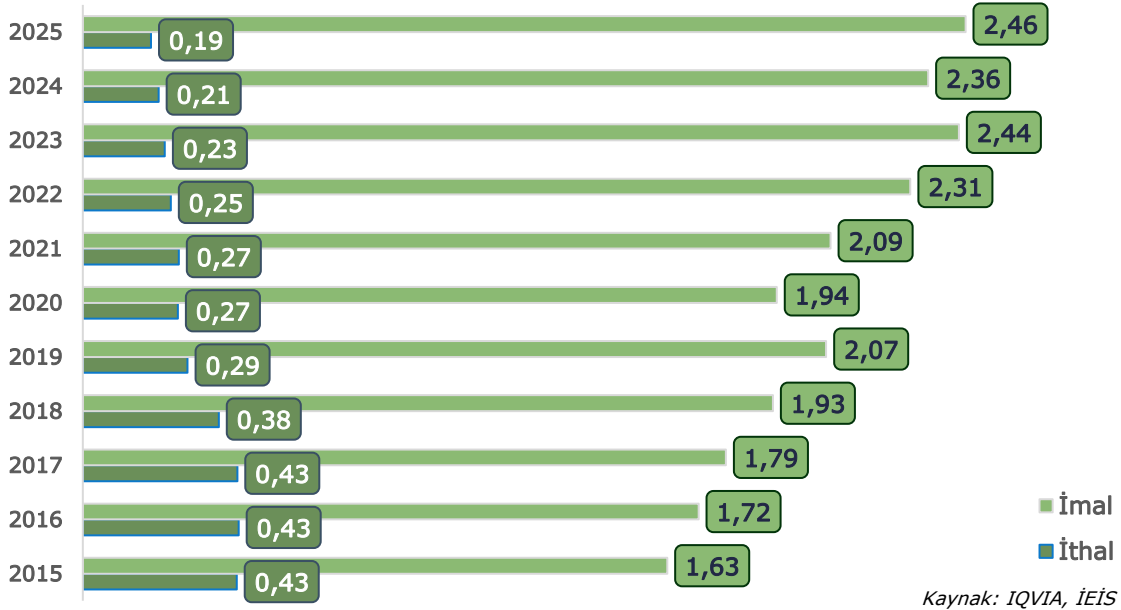
Kaynak: IQVIA, İEİS

2025 yılı hacim ölçeğinde incelendiğinde, ithal ilaçlarda %10,1 gerileme ile 0,19 milyar kutu satış gözlenmektedir. 2015-2025 yılları arası dönemde ise ithal ilaçlarda kutu bazında %55,7 oranında azalma olmuştur.

İmal ilaçlarda ise 2025 yılında %4,4 oranında artışla 2,46 milyar kutu satışı gerçekleşmiştir. 2015-2025 yılları arası dönemde imal ilaçlar kutu bazında %51,1 büyüme göstermiştir.

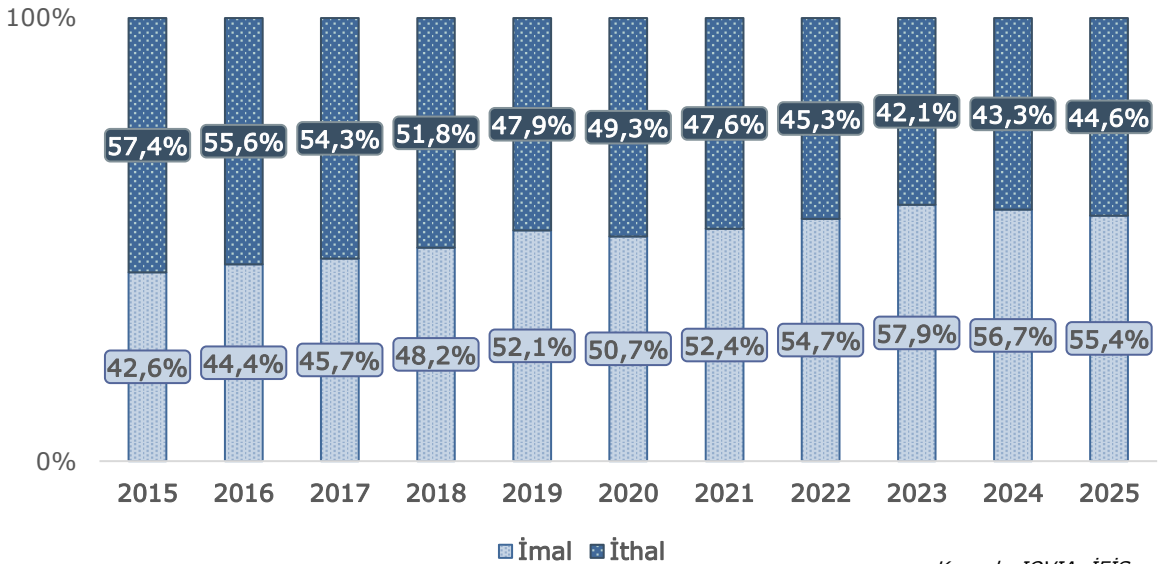

Grafik 9- Kutu Bazında İmal - İthal İlaçlar (Milyar kutu)

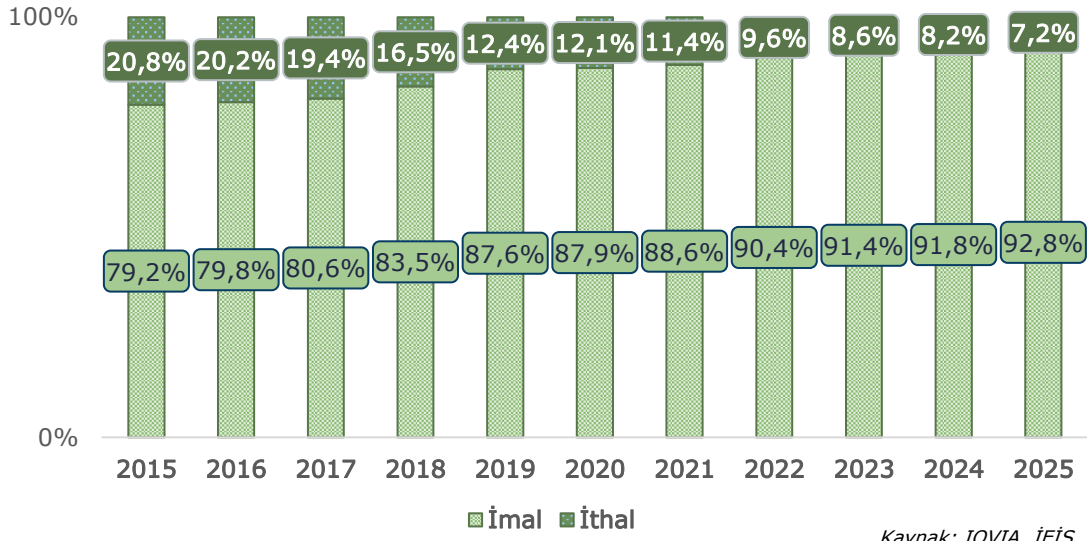

2016 yılında başlatılan yerelleşme uygulaması, imal ilaç payının 2019 itibarıyla %50'nin üzerine çıkmasını sağlamıştır. Yerelleşme sürecinin tam olarak tamamlanmadan durdurulmasıyla artış hızı yavaşlayan imal ilaç payı, 2025 yılında %55,4 seviyesine gelmiştir. Kutu ölçeğinde ise 2015 yılında %79,2 seviyesinde olan imal ilaçların payı 2025 yılında %92,8 düzeyine yükselmiştir.

Grafik 10 - Değer Bazında İmal - İthal İlaçlar Pazar Payı

Grafik 11 - Kutu Bazında İmal - İthal İlaçlar Pazar Payı

2025 yılı değer bazında incelendiğinde, ithal ürünlerin %97,7'sini referans ürünler oluştururken imal ilaçlarda bu oran %35,6 seviyesindedir. Eşdeğer ilaçların ithal ilaçlar içinde payı %2,3, imal ilaçlar içinde payı ise %64,4 seviyesindedir.

Tablo 5- Değer Bazında İmal - İthal İlaçlar Alt Dağılımı

Değer Bazlı Dağılım											
İmal İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eşdeğer (Milyar TL)	5,04	6,17	7,47	9,49	13,27	14,60	18,97	36,92	77,22	117,43	153,64
Referans (Milyar TL)	2,44	2,90	3,75	5,42	7,93	9,71	13,39	23,09	44,91	66,77	85,00
İmal Eşdeğer Oranı	67,4%	68,0%	66,6%	63,7%	62,6%	60,1%	58,6%	61,5%	63,2%	63,8%	64,4%
İmal Referans Oranı	32,6%	32,0%	33,4%	36,3%	37,4%	39,9%	41,4%	38,5%	36,8%	36,2%	35,6%
İthal İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eşdeğer (Milyar TL)	0,34	0,35	0,39	0,43	0,48	0,59	0,83	1,47	2,79	3,87	4,42
Referans (Milyar TL)	9,74	11,00	12,94	15,60	19,05	23,03	28,55	48,32	86,09	136,51	187,72
İthal Eşdeğer Oranı	3,4%	3,1%	2,9%	2,7%	2,4%	2,5%	2,8%	3,0%	3,1%	2,8%	2,3%
İthal Referans Oranı	96,6%	96,9%	97,1%	97,3%	97,6%	97,5%	97,2%	97,0%	96,9%	97,2%	97,7%

Kaynak: IQVIA, İEİS

Kutu bazında referans ilaçlar, ithal ürünler içinde %94,9 paya sahipken imal ilaçlar içindeki payı %31,1 seviyesindedir. 2025 yılında ülkemizde üretilen ilaçların %68,9'u eşdeğer ürünlerden oluşurken, bu oranın ithal ürünlerde %5,1 seviyesinde olduğu görülmektedir.

Tablo 6- Kutu Bazında İmal - İthal İlaçlar Alt Dağılımı

Kutu Bazlı Dağılım											
İmal İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eşdeğer (Milyar Kutu)	1,12	1,21	1,27	1,34	1,42	1,29	1,38	1,54	1,68	1,63	1,70
Referans (Milyar Kutu)	0,51	0,51	0,52	0,59	0,65	0,64	0,71	0,77	0,77	0,73	0,77
İmal Eşdeğer Oranı	68,8%	70,5%	70,8%	69,6%	68,5%	66,7%	66,1%	66,7%	68,6%	69,0%	68,9%
İmal Referans Oranı	31,2%	29,5%	29,2%	30,4%	31,5%	33,3%	33,9%	33,3%	31,4%	31,0%	31,1%
İthal İlaç	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eşdeğer (Milyar Kutu)	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
Referans (Milyar Kutu)	0,39	0,40	0,39	0,35	0,27	0,25	0,25	0,22	0,21	0,20	0,20
İthal Eşdeğer Oranı	9,2%	8,6%	8,4%	8,1%	7,5%	7,5%	8,3%	9,2%	9,8%	6,1%	5,1%
İthal Referans Oranı	90,8%	91,4%	91,6%	91,9%	92,5%	92,5%	91,7%	90,8%	90,2%	93,9%	94,9%

Kaynak: IQVIA, İEİS

C. Biyoteknolojik İlaçlar

Dünya ilaç endüstrisi biyoteknoloji çağını yaşarken, biyobenzer ilaçların ruhsatlandırma süreçleri de önemli ve stratejik bir seviyeye gelmiştir. Biyoteknolojik ürünlerin küresel pazardaki payı hızla artarken, gelişmiş ülkeler bu alandaki rekabet güçlerini korumak adına kamu politikalarını ve regülasyonlarını dinamik bir şekilde güncellemektedir. Dolayısıyla söz konusu ürünlerin hem dünyada hem ülkemizde ilaç pazarından aldığı pay günden güne artarak değer bazında dünyada %40'ın üzerine, ülkemizde ise %21,1 seviyesine ulaşmıştır.

Bu küresel dönüşümün en somut örneği; AB, ABD, İngiltere ve Kanada gibi pazarlarda, kalite ve biyobenzerlik verilerinin yeterliliği esas alınarak Faz III klinik çalışma zorunluluğunun esnetilmesi veya tamamen kaldırılması yönündeki yaklaşımdır. Geliştirme maliyetlerini düşüren ve hastaların ilaca erişimini hızlandıran bu model, aynı zamanda kamu maliyesi üzerindeki yükü de kayda değer oranda hafifletmektedir.

Türkiye'nin bu küresel yarışta geri kalmaması adına uzun süredir vurguladığımız mevzuat değişikliği talebi; 21 Nisan 2026 tarihinde "Biyobenzer Tıbbi Ürünler Hakkında Kılavuz"un güncellenerek "Biyobenzer Tıbbi Ürünlerin Geliştirilmesi ve Ruhsatlandırılmasına Dair Kılavuz" olarak TİTCK tarafından yayımlanmıştır.

Belirli kriterler dahilinde Faz III çalışması gerekliliğini kaldırarak bu yeni mevzuat, sektörümüz adına oldukça kritik bir kazanımdır. Son yıllarda biyoteknoloji alanında 1,1 milyar dolar tutarında yatırım yaparak 13 modern biyoteknoloji üretim tesisinin kurulmasını gerçekleştiren, Ar-Ge ve üretim altyapısını güçlendiren yerli sanayimiz için bu düzenleme büyük bir fırsat sunmaktadır. Biyoteknolojik ilaçların HİT-30

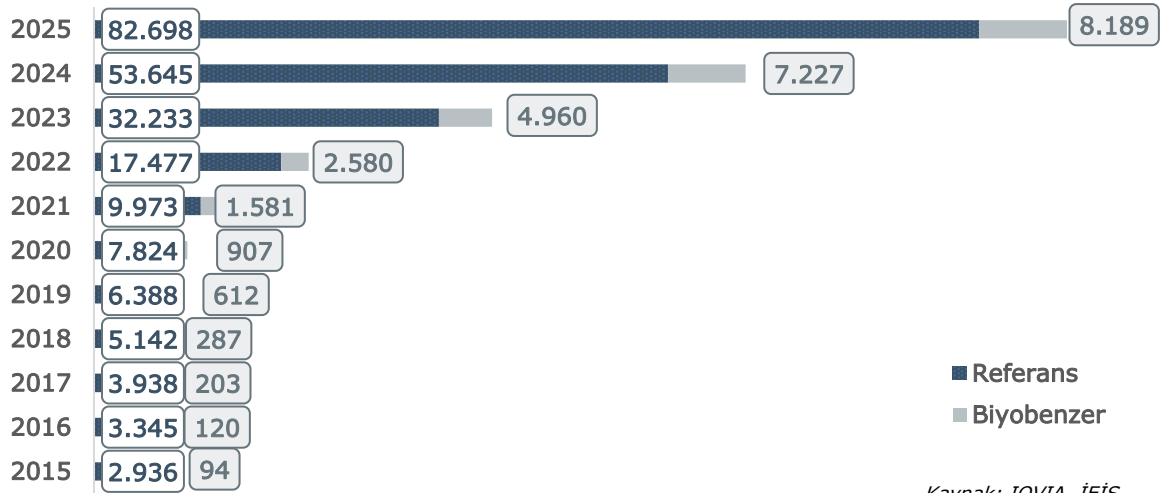
Projesinde stratejik sektörler arasında olması da biyoteknoloji alanında yapılan ve yapılacak olan yatırımlara önemli derecede katkı sağlayacaktır.

2025 yılı itibarıyla Türkiye’de biyoteknolojik ilaçlar hacimde 33,3 milyon kutu ile %1,3 paya, tutarda 90,9 milyar TL ile ilaç pazarı içerisinde yaklaşık %21,1’lik bir paya sahiptir. Biyobenzer ilaçlar 2015-2025 döneminde bileşik bazda hacimde yıllık (CAGR) %2,6 büyüyen ilaç pazarı ve yıllık (CAGR) %3,1 büyüyen biyoteknolojik ilaç pazarının çok üstünde bir performansla yıllık (CAGR) %17,3 oranında büyümüştür.

2025 Aralık sonu itibarıyla Türkiye’de ruhsatlı 155 marka altında 308 formda referans biyoteknolojik ve 47 marka altında 133 formda biyobenzer ilaç bulunmaktadır. Biyoteknolojik ilaç pazarı toplamda 202 marka altında 441 form ilaçtan oluşmaktadır. Biyobenzer 11 markanın tüm formlarından oluşan 42 adet ilacın üretimi ülkemizde yapılmaktadır.

2025 yılında biyoteknolojik ilaç pazarını değer bazında incelediğimizde referans ilaçların %54,2 büyüyerek 82,7 milyar TL düzeyine ulaştıkları görülmektedir. Biyobenzer ilaç pazarı ise 2025 yılında %13,3 artış göstererek 8,19 milyar TL olmuştur.

Grafik 12 - Değer Bazında Biyoteknolojik İlaçlar (Milyon TL)

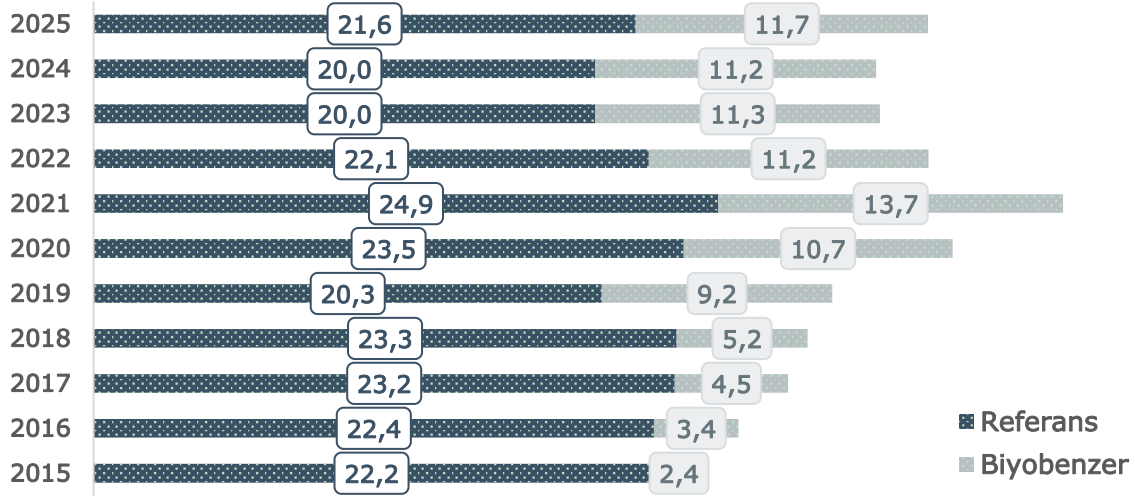

Kaynak: IQVIA, İEİS

Kutu ölçeğinde incelendiğinde, biyoteknolojik ilaçlar 2025 yılında toplamda %6,6 oranında artarak 33,3 milyon kutu hacme ulaşmıştır. Referans biyoteknolojik ilaçların kutu satışı bir önceki yıla göre %8 artarak 21,6 milyon kutu seviyesine, biyobenzer ilaçların satışı ise %4,1 oranında artarak 11,7 milyon kutu seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 13- Kutu Bazında Biyoteknolojik İlaçlar (Milyon kutu)

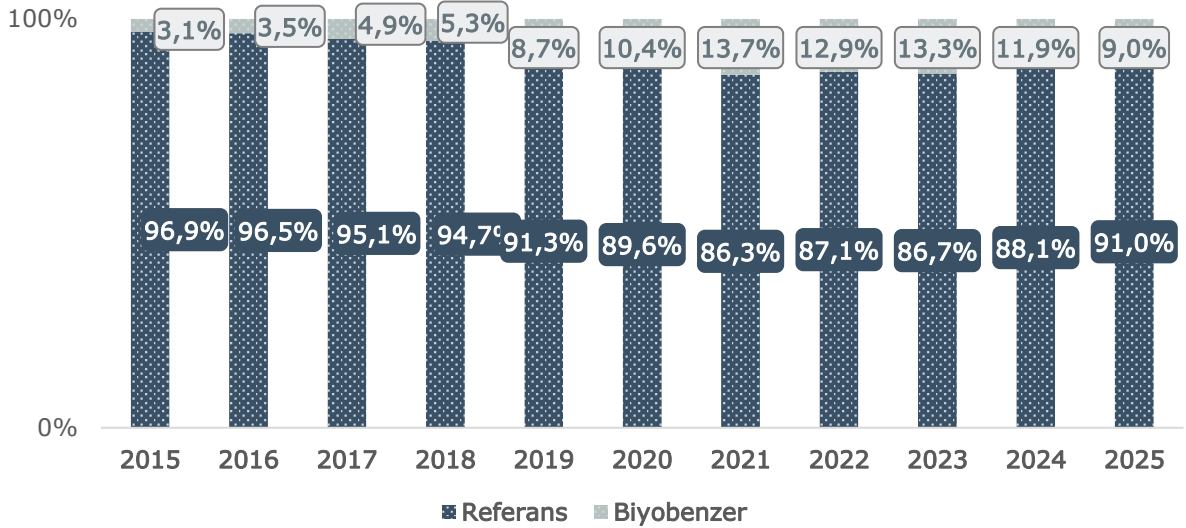

Kaynak: IOVIA, İEİS

Türkiye’de absiksimab, adalimumab, aflibercept, bevacizumab, ekulizumab, enoksaparin sodyum, epoetin alfa, epoetin zeta, eptacog alfa, etanercept, filgrastim, infliksimab, insülin glargine, pegfilgrastim, rituksimab, somatropin, trastuzumab içeren biyobenzer ürünler ruhsatlandırılmış olup, bunlardan Türkiye’de üretimi olanlar; enoksaparin sodyum, epoetin alfa, filgrastim, infliksimab, insülin glargine ve trastuzumab etkin maddelerini içermektedir.

2015 yılında biyobenzer ilaçların biyoteknolojik ilaçlar içerisindeki payı değerinde %3,1 iken 2025 yılında payı %9 seviyesinde kalmıştır.

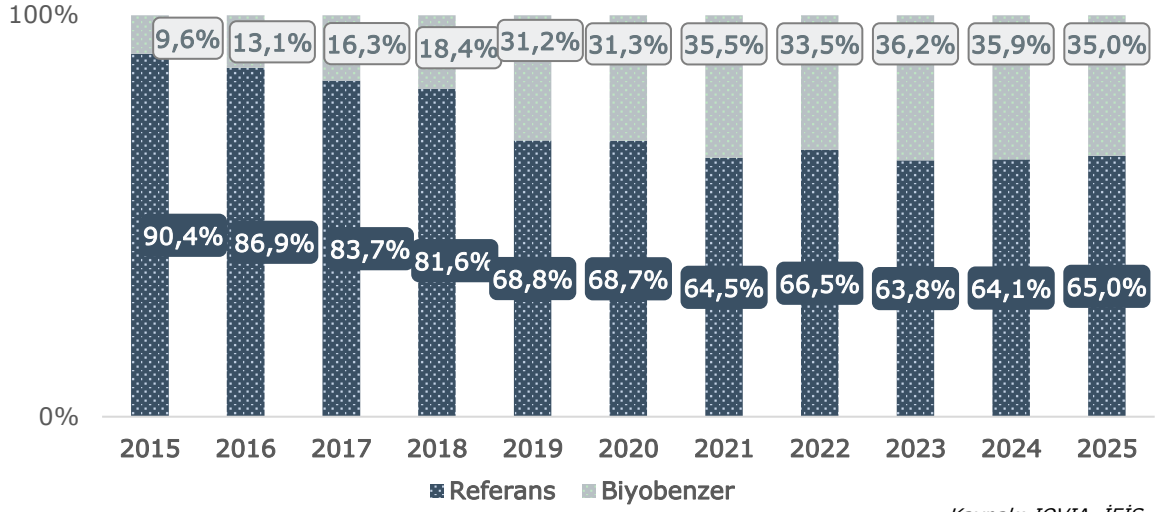
Grafik 14 - Değer Bazında Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı

Kaynak: IOVIA, İEİS

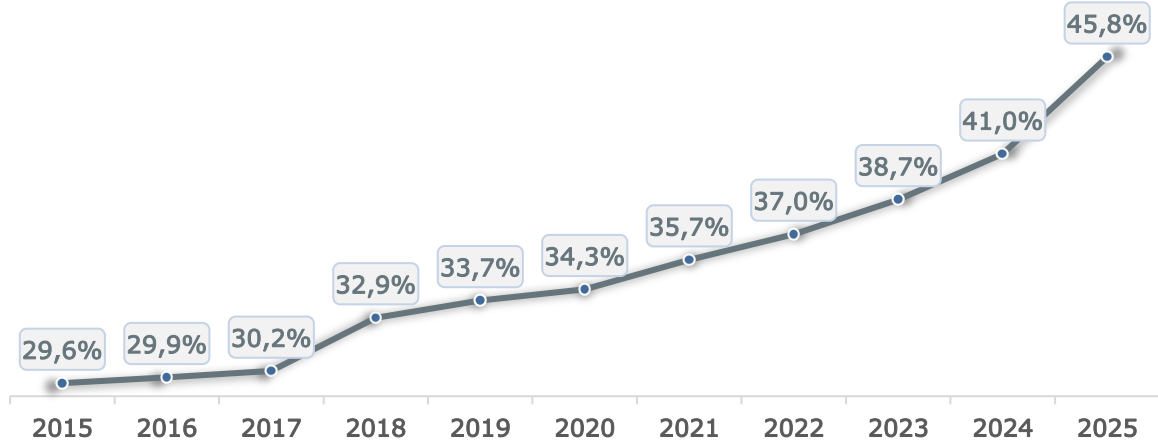
Grafik 15 - Kutu Bazında Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı

Kaynak: IQVIA, İEİS

Kutu bazında ise 2015 yılında %9,6 seviyesinde olan biyobenzer ilaçların payı, 2025 yılında %35 seviyesine gelmiştir.

Grafik 16- Değer Bazında İthal İlaçlar İçerisinde Biyoteknolojik İlaçlar

Kaynak: IQVIA, İEİS

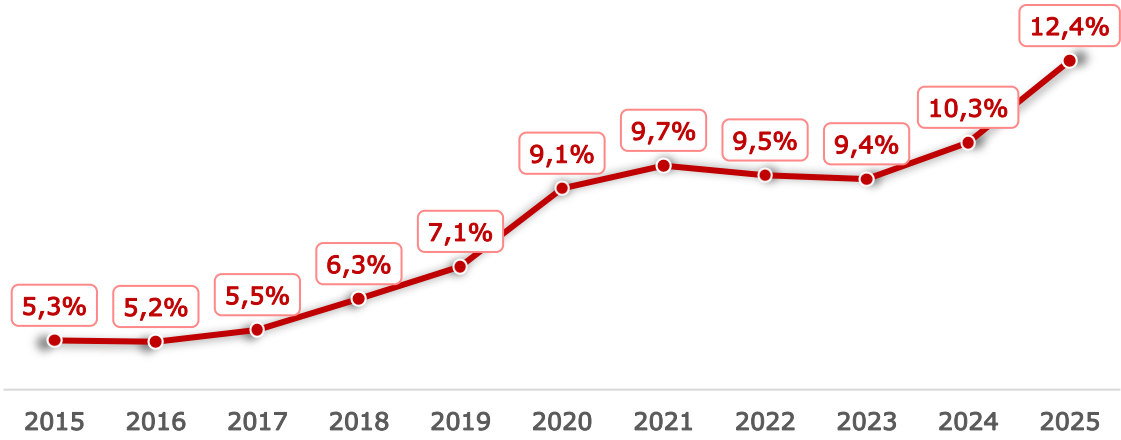
Biyoteknolojik ilaçların ithal ilaçlar içindeki payı 2025 yılında değerinde %45,8 seviyesine ulaşırken, kutudaki payı ise %12,4 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Antineoplastikler ve immünomodülatör ajanlar değer bazında biyobenzerler ve referans biyoteknolojikler arasında ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise biyobenzerlerde kan ve kan yapıcı ürünler, referans biyoteknolojiklerde sindirim sistemi ve metabolizma ilaçları bulunmaktadır.

İthalatına bağımlı olduğumuz bu ürünlerin ülkemizde geliştirilmesi ve üretilmesi sadece hastaların bu ilaçlara erişimini kolaylaştırmayacak aynı zamanda hem kamu maliyesi üzerinde ithal ilaçların yarattığı baskı hafifleyecek hem de dış ticaret açığı azaltılarak ülke ekonomisine kayda değer bir katkı sağlayacaktır.

Grafik 17- Kutu Bazında İthal İlaçlar İçerisinde Biyoteknolojik İlaçlar

Kaynak: IQVIA, İEİS

Tablo 7- Biyoteknolojik İlaçlar

2025	Kutu	Değer
Biyobenzer	100%	100%
Antineoplastikler ve immünomodülatör ajanlar	15,8%	60,4%
Kan ve kan yapan organlar	79,5%	28,9%
Sistematik hormonal preparatlar (seks hormonları ve insülinler hariç)	3,3%	9,3%
Sindirim sistemi ve metabolizma	1,4%	0,9%
Duyusal organlar	0,1%	0,5%
Referans	100%	100%
Antineoplastikler ve immünomodülatör ajanlar	12,8%	55,8%
Sindirim sistemi ve metabolizma	67,5%	16,3%
Kan ve kan yapan organlar	4,1%	7,9%
Solunum sistemi	3,7%	4,2%
Genito ürüner sistem ve seks hormonları	3,8%	3,4%
Kas-iskelet sistemi	3,3%	3,3%
Duyusal organlar	1,5%	2,7%
Dermatolojik ilaçlar	0,6%	2,6%
Sistematik hormonal preparatlar (seks hormonları ve insülinler hariç)	2,1%	1,5%
Sinir sistemi	0,3%	1,3%
Sistematik kullanılan antiinfektifler	0,3%	0,9%
Kardiyovasküler sistem	0,0%	0,1%

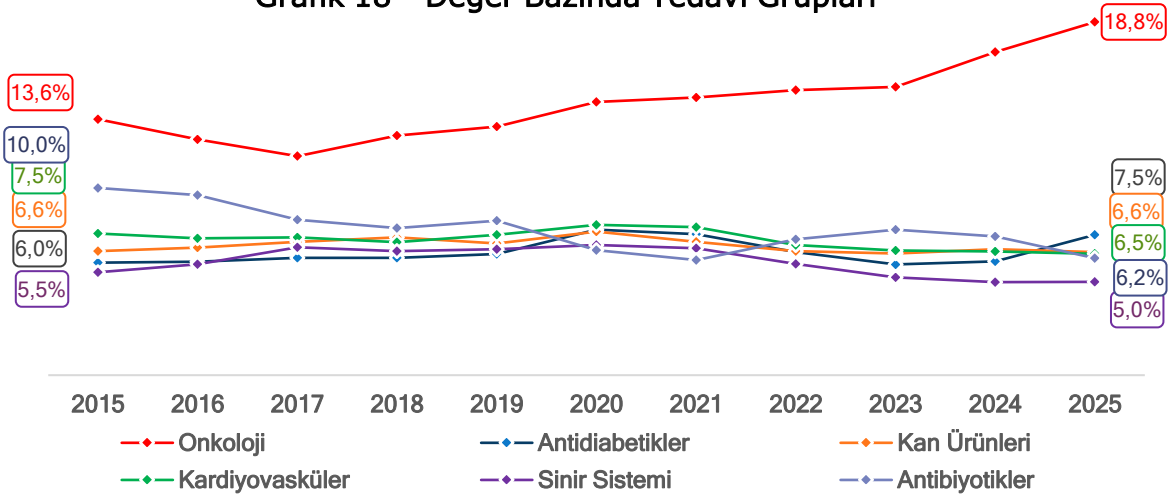
Kaynak: IQVIA, İEİS, ATC1 seviyesinde hesaplanmıştır

D. Tedavi Grupları

Değer bazında pazarın %50,5'ine sahip ilk 6 grup incelendiğinde, açık ara ilk sıradaki yerini koruyan onkoloji ilaçlarının son 10 yılda payını %13,6'dan %18,8 seviyesine taşıdığı görülmektedir. Onkoloji ilaçlarının değer bazında biyoteknolojik ilaçlar içinde en yüksek paya sahip olması tüm pazarda da ilk sırada yer almasının başlıca sebeplerindendir. 2015-2025 yılları arasında antibiyotikler, kardiyovasküler ilaçlar ve sinir sistemi ilaçlarının payında gerileme yaşanırken diğer tedavi grupları artış eğilimi göstermektedir.

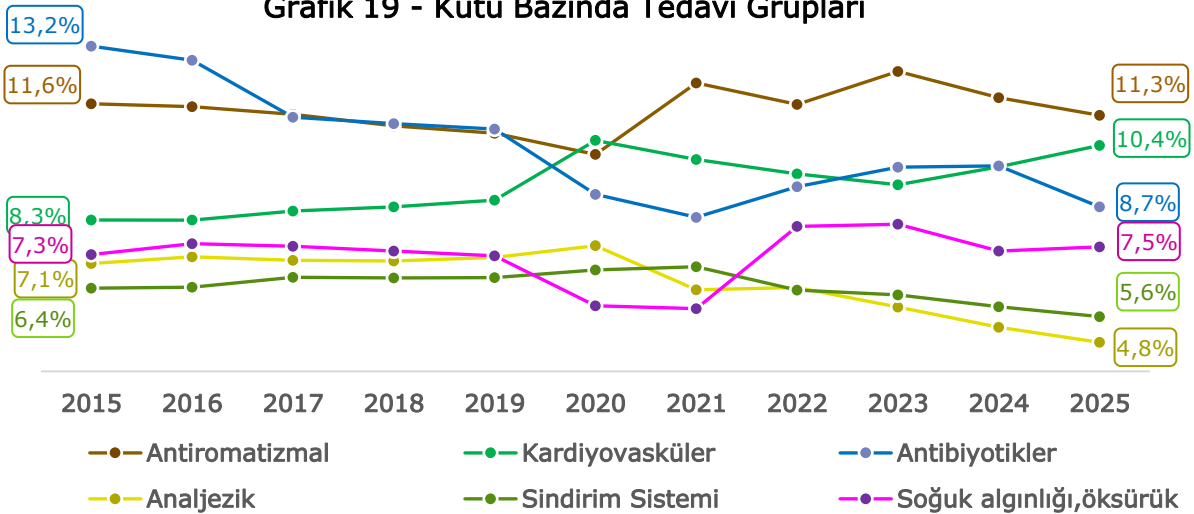
Grafik 18 - Değer Bazında Tedavi Grupları

Kaynak: IQVIA, İEİS,
"Antibiyotik :Antibakteriyaller,Antimikotikler ve Antivirallerden oluşan ATC grupları kullanılmıştır"

2025 yılında kutu bazında ise pazarda başı çeken tedavi grubu %11,3 ile antiromatizmal ilaçlar ve %10,4 ile kardiyovasküler ilaçlar olmuştur. Özellikle antibiyotik ve soğuk algınlığı gibi reçete edilen ilaç gruplarında Covid 19 pandemi dönemi tedbirlerinin etkisi ile ortaya çıkan düşüş son yıllarda pandemi öncesi seyrine geri dönmüştür.

Grafik 19 - Kutu Bazında Tedavi Grupları

Kaynak: IQVIA, İEİS,
"Antibiyotik :Antibakteriyaller,Antimikotikler ve Antivirallerden oluşan ATC grupları kullanılmıştır"

E. Ortalama Fiyatlar

2015-2025 yılları arasında ilaçların ortalama fiyatı %1.806 artarak 162,4 TL olmuştur. Bu değişim, enflasyondan arındırıldığında reel olarak %0,7 oranında bir gerilemeye işaret etmektedir.

2024-2025 yılları arasında ortalama ilaç fiyatları karşılaştırıldığında, ilaç pazarında %28,6, referans ilaçlarda %31,9, eşdeğer ilaçlarda %25,3, ithal ilaçlarda %52,3, imal ilaçlarda %24,1 seviyesinde büyüme gerçekleşmiştir. Enflasyondan arındırıldığında ise ortalama fiyatlar ilaç pazarında %0,7, referans ilaçlarda %3,3, ithal ilaçlarda %19,3 oranında artışa karşılık gelirken imal ilaçlarda %2,8, eşdeğer ilaçlarda ise %1,9 oranında gerilemeye karşılık gelmektedir.

2025 yılında maliyetlerde yaşanan artışlara rağmen uzun süre bir düzenleme yapılmamış, ilaç kuru güncel kurun %43,2'sine kadar gerilemiştir. 20 Aralık 2025 tarihinde ilaç kuru %16,9'luk bir artışla 25,3346 TL olarak belirlenmiş ve güncel kurun sadece %50,6 seviyesine ulaşabilmektedir. Beklentilerin uzağında kalan bu artışın paralelinde 2026 itibarıyla yeni düzenlemelerin de hayata geçirileceği ifade edilmiştir.

Tablo 8- İlaç Ortalama Fiyat Dağılımı (TL)

	İlaç	Referans	Eşdeğer	İthal	İmal
2015	8,5	13,6	4,6	23,5	4,6
2016	9,5	15,4	5,2	26,1	5,3
2017	11,0	18,2	6,0	30,9	6,3
2018	13,4	22,5	7,2	42,3	7,8
2019	17,2	29,2	9,5	66,8	10,2
2020	21,8	36,8	11,6	89,0	12,6
2021	26,2	44,0	14,1	109,7	15,5
2022	43,0	72,0	24,6	202,8	26,0
2023	78,9	134,4	47,1	388,2	50,0
2024	126,3	218,4	74,0	663,4	78,1
2025	162,4	288,1	92,7	1010,3	96,9
Değişim Oranı					
2015-2025	1806%	2025%	1902%	4205%	2013%
2024-2025	28,6%	31,9%	25,3%	52,3%	24,1%
Reel Değişim Oranı					
2015-2025	-0,7%	10,8%	4,3%	124,4%	10,1%
2024-2025	0,7%	3,3%	-1,9%	19,3%	-2,8%

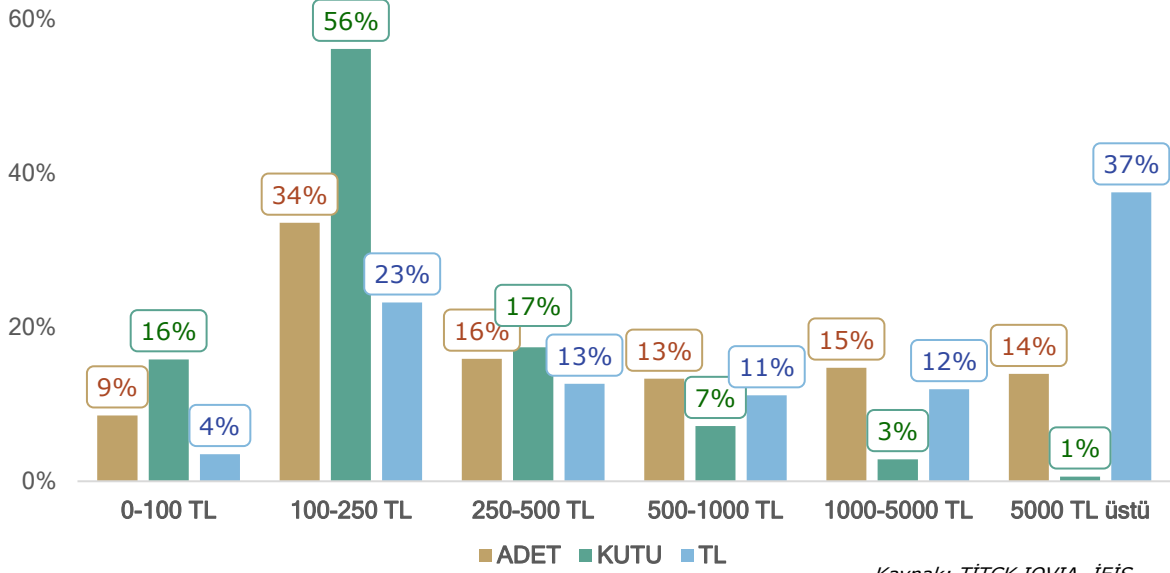
Kaynak: IQVIA, İEİS

F. Perakende Fiyat Aralıkları

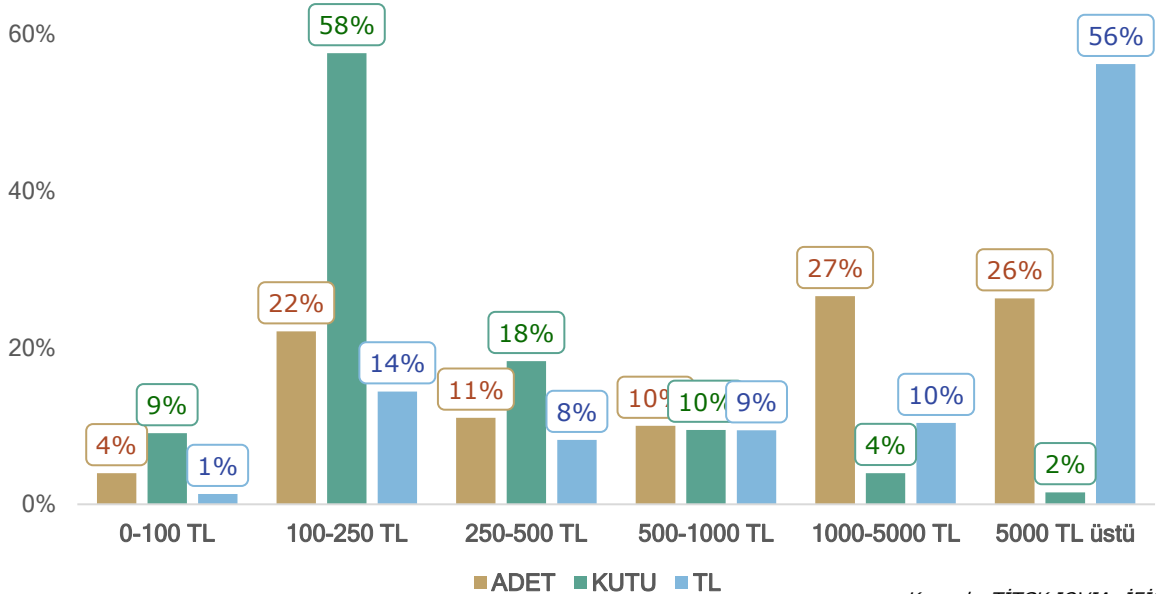
2025 yılında pazardaki ilaçların perakende satış fiyatı üzerinden dağılımı incelendiğinde; 100-250 TL arasındaki ürünlerin kutu ve adet dağılımında en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. 500 TL altı ürünler pazarın adet bazında %59'unu, kutu bazında %89'unu, değer bazında ise %40'ını temsil etmektedir.

Grafik 20- Perakende Fiyat Dağılımı

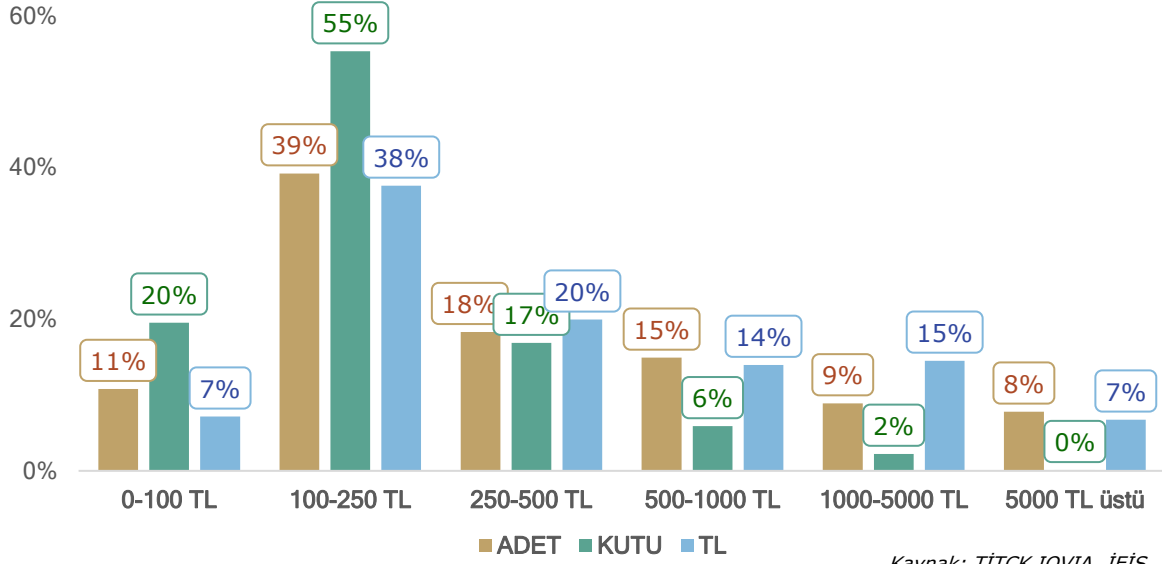
Referans ürünlerin dağılımı incelendiğinde adet bazında 1000-5000 TL aralığı, kutu bazında 100-250 TL aralığı, değerde ise 5000 TL üzeri ürünler en büyük paya sahiptir. Referans ürünler içinde 500 TL altı ürünler pazarın adet bazında %37'sini, kutu bazında %85'ini, değer bazında ise %23'ünü temsil etmektedir.

Grafik 21 - Referans Ürünler Fiyat Dağılımı

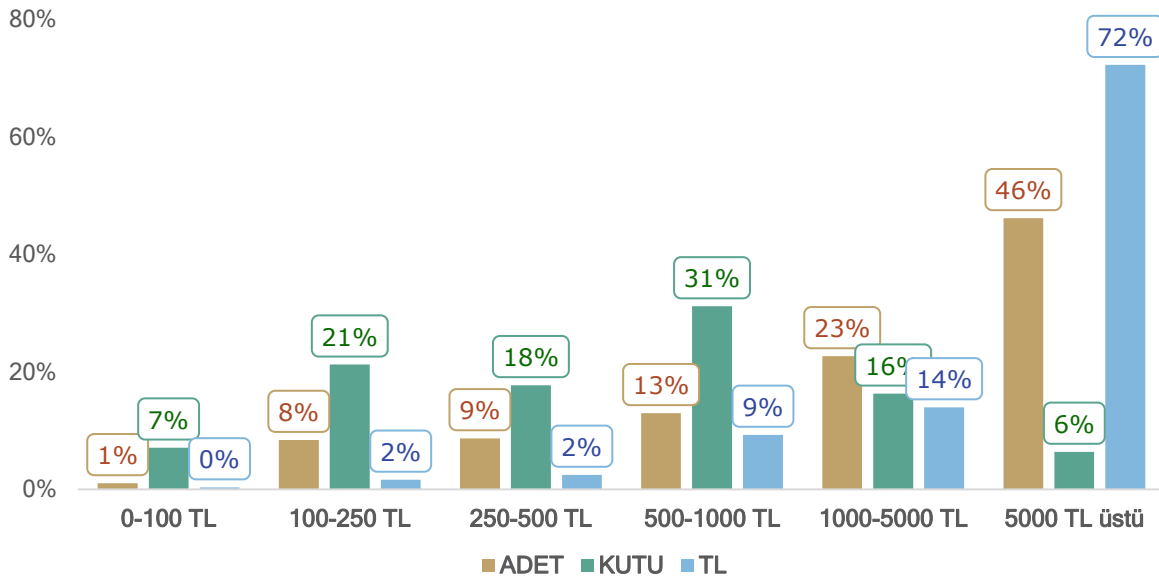
Eşdeğer ürünlerde 2025 yılı itibarıyla 100 - 250 TL fiyat aralığında yer alan ilaçlar adet, kutu ve değer bazında en yüksek paya sahiptir. Eşdeğer ürünler içinde 500 TL altı ürünler pazarın adet bazında %68'ini, kutu bazında %92'sini, değer bazında ise %65'ini temsil etmektedir.

Grafik 22- Eşdeğer Ürünler Fiyat Dağılımı

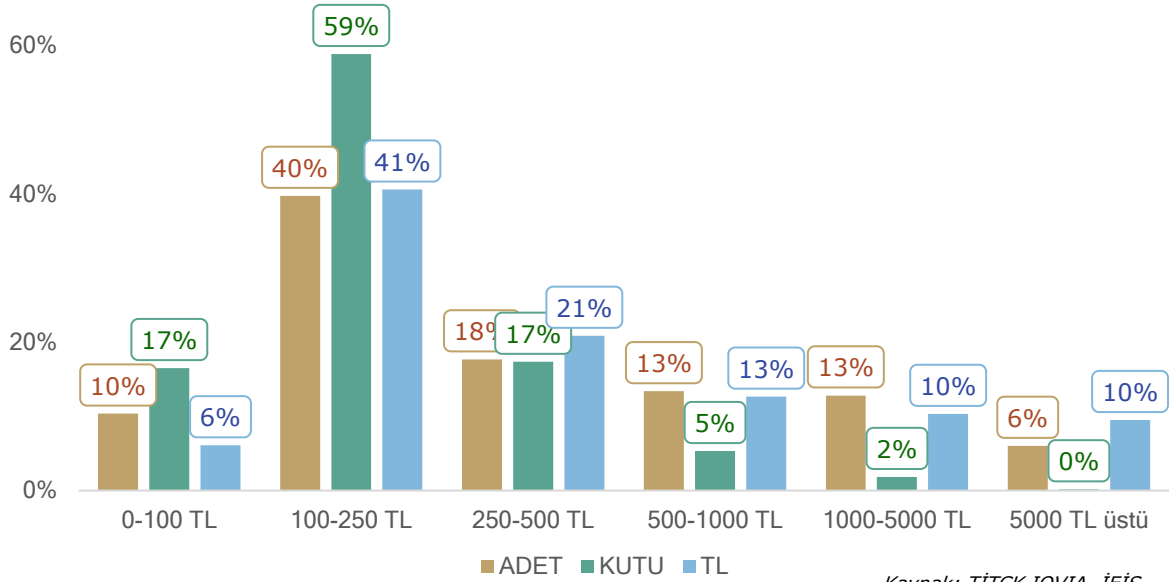
İthal ürünlerin dağılımı incelendiğinde 5.000 TL üstü ilaçlar, adet ve değer bazında ilk sırayı almaktadır. İthal ürünler içinde 500 TL altı ürünler pazarın adet bazında %18'ini, kutu bazında %46'sını, değer bazında ise sadece %4'ünü temsil etmektedir.

Grafik 23 - İthal Ürünler Fiyat Dağılımı

İmal ürünlerde 100 - 250 TL fiyat aralığında yer alan ilaçlar adet, kutu ve değer bazında en yüksek paya sahiptir. İmal ürünler içinde 500 TL altı ürünler pazarın adet bazında %68'ini, kutu bazında %93'ünü, değer bazında ise %68'ini temsil etmektedir.

Grafik 24- İmal Ürünler Fiyat Dağılımı

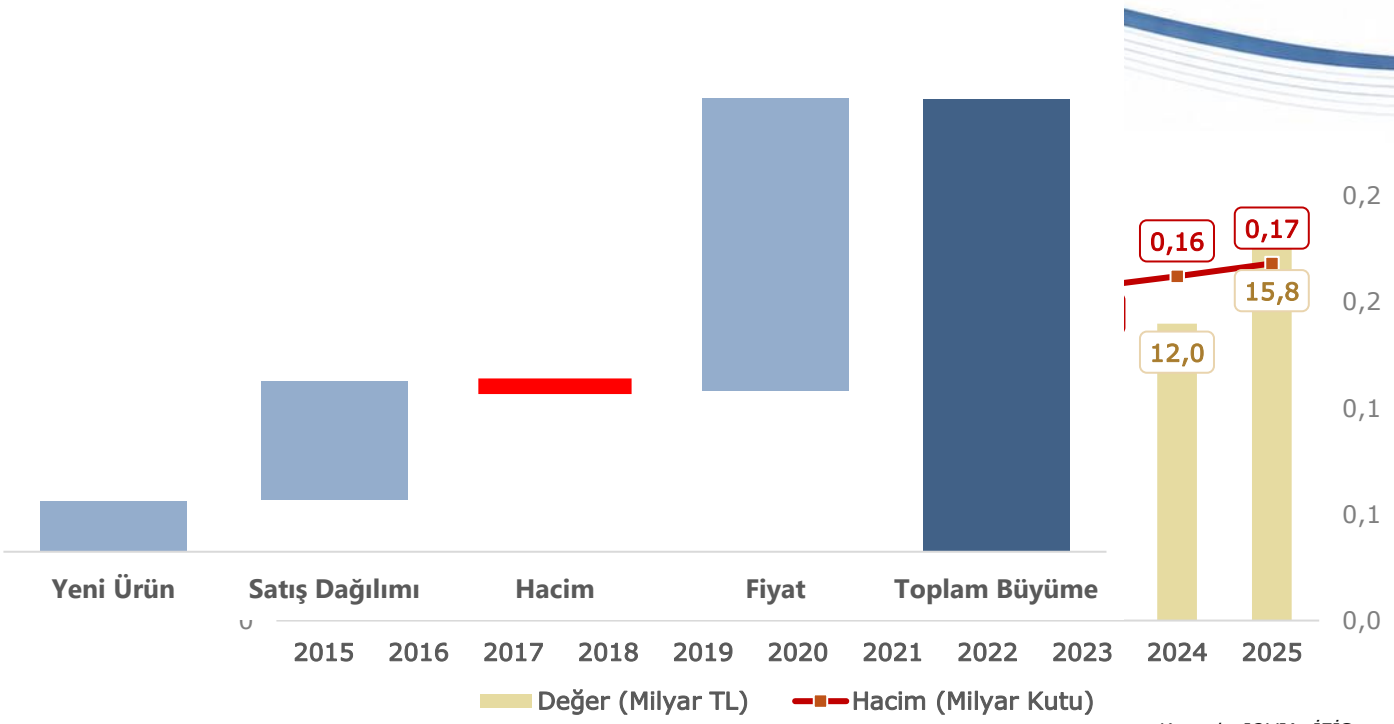
1.2. Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı

Özel tıbbi amaçlı gıda pazarı, Sağlık Bakanlığı'ndan onaylı enteral beslenme ve tıbbi amaçlı mamalardan oluşmaktadır. Bu ürünler hastalık, sağlıkta bozukluk veya tıbbi durumdan etkilenen veya bu nedenlerle beslenme bozukluğu olan kişilerin besin gereksinimlerini karşılamak amacıyla hazırlanan, sağlığın geliştirilmesinden ziyade destek tedavide kullanılmaktadır.

Bu ürün grubunda Türkiye pazarı tamamen referans ürünlerden oluşmakta, ayrıca değerinde %98,5, kutuda %99 oranında geri ödeme kapsamında yer almaktadır. Özel tıbbi amaçlı gıdalar pazarı 2025 yılında değerinde %31,6 büyüme ile 15,8 milyar TL'ye ulaşmıştır.

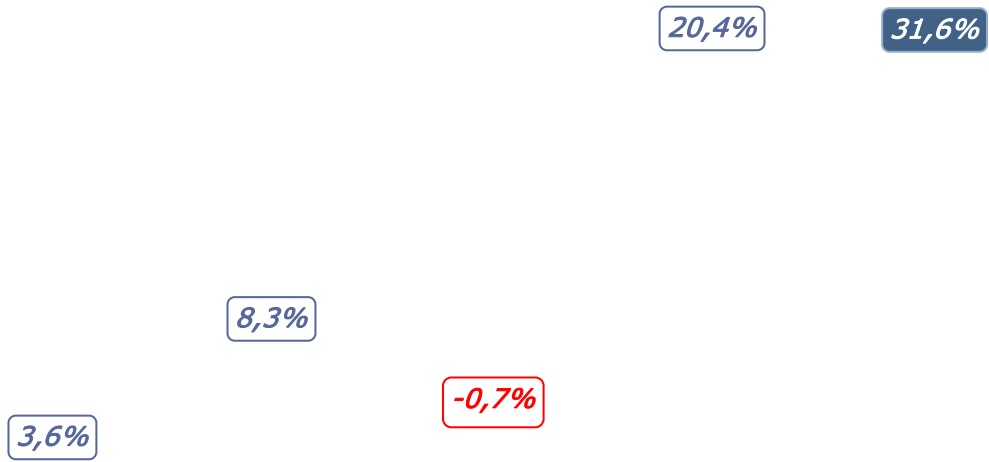
2015-2025 yılları arasında toplam büyüme %2.981 seviyesinde olup bileşik bazda büyüme (CAGR) yıllık %40,9 düzeyindedir. Aynı dönemde enflasyon etkisinden arındırılarak incelendiğinde ise reel büyüme %60,6 oranına karşılık gelmektedir.

Özel tıbbi amaçlı gıdalar kutu bazında incelendiğinde 2025 yılında %3,7 oranında büyürken, 2015-2025 yılları arasındaki büyüme %96,7 seviyesindedir.

Grafik 26- Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı Büyüme Dağılımı

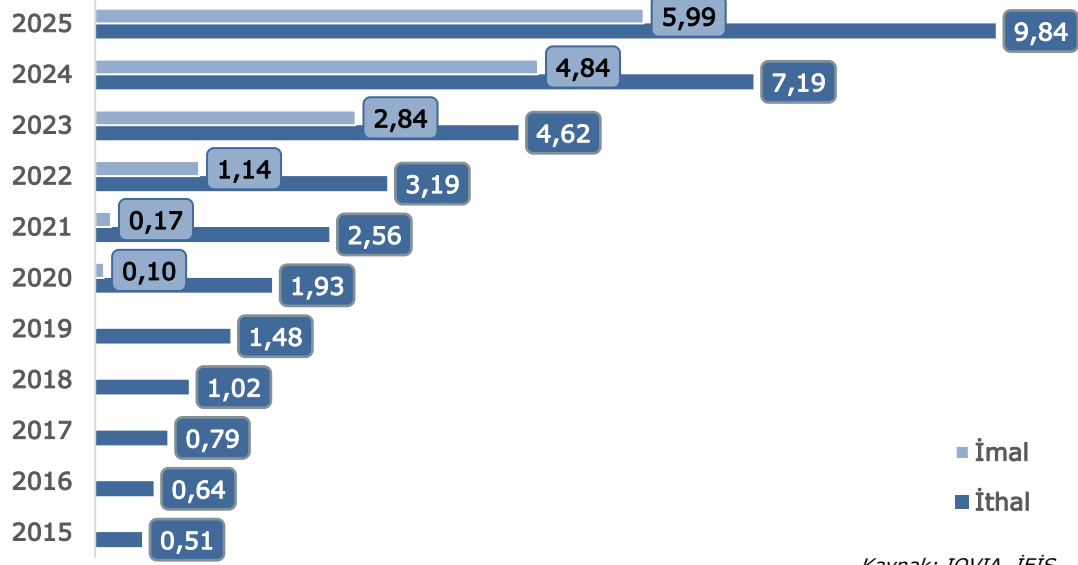

Kaynak: IQVIA, İEİS

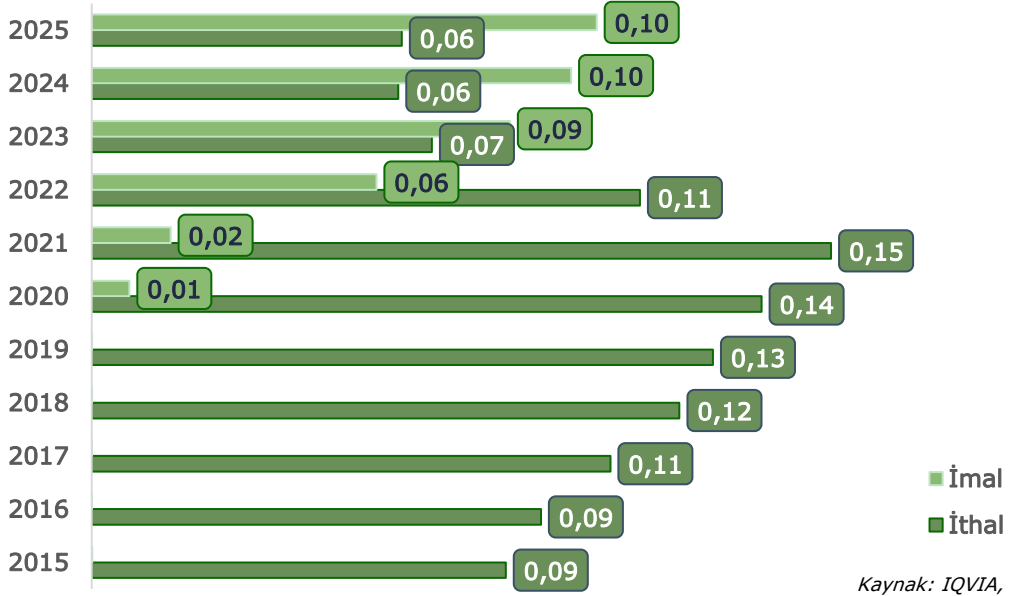
Son yıllara kadar tamamı ithal referans ürünlerden oluşan pazarda, ülkemizde kurulan ve sayısı 4'e ulaşan üretim tesislerinin faaliyete geçmesi ile imal ürünlerin payı hızlı bir yükseliş içine girmiş, kutu bazında imal ürünler ithal ürünlerin önüne geçmiştir.

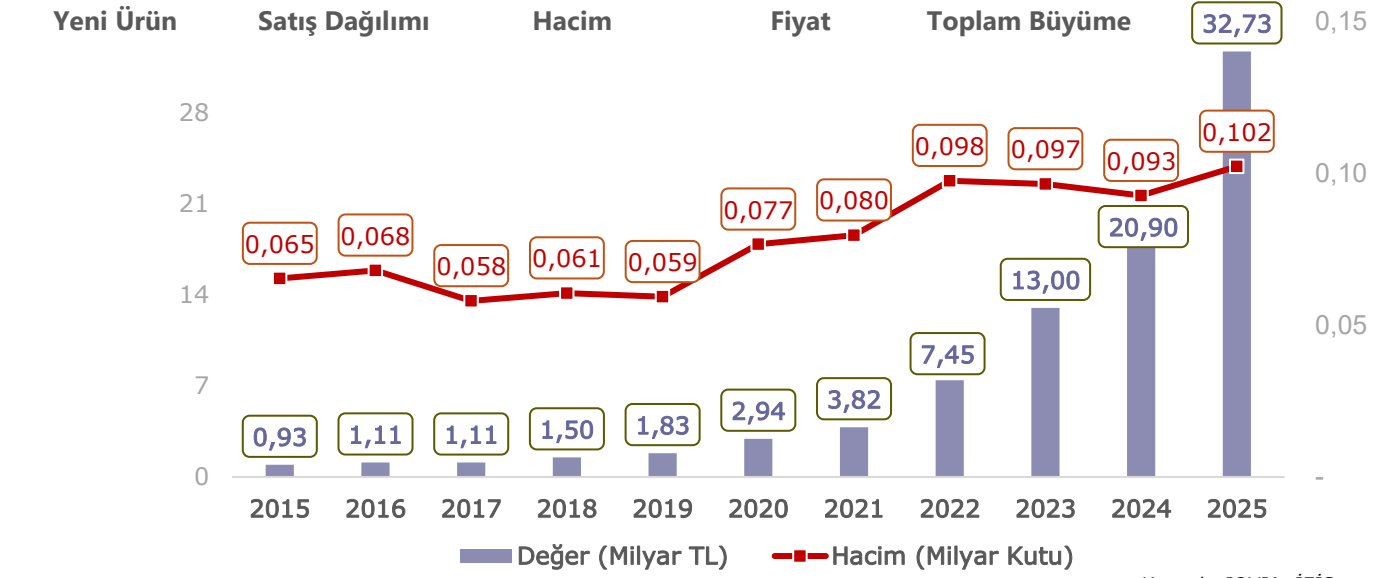
Grafik 27- Değer Bazında İmal - İthal Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı
(Milyar TL)

Grafik 28- Kutu Bazında İmal- İthal Özel Tıbbi Amaçlı Gıda Pazarı
(Milyar kutu)

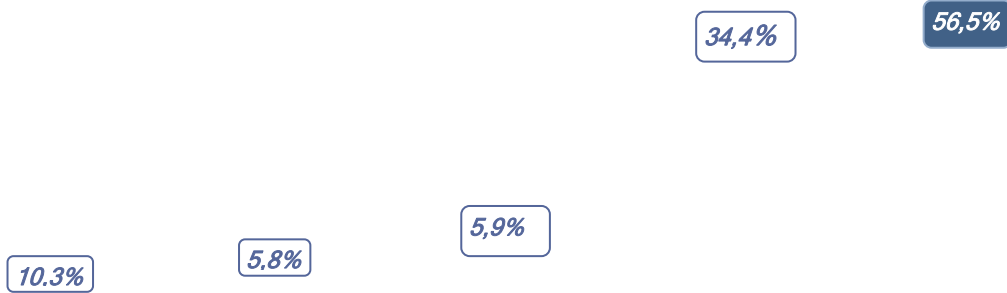
Bakanlığı'ndan
ıbbi cihazlar ile
takviyelerinden

Kaynak: IQVIA, İEİS

2020 yılından itibaren hızla gelişen pazar 2025 yılında değerde %56,5 büyümeyle 32,73 milyar TL seviyesine çıkmış, hacimde ise %10,4 oranında büyümeyle 102 milyon kutu seviyesine ulaşmıştır. Kutu bazında %81'ini vitamin ve gıda takviyesi gibi ürünlerin oluşturduğu sağlık ürünleri pazarı 2015-2025 yılları arasında değer bazında %3.420 oranında büyümüştür.

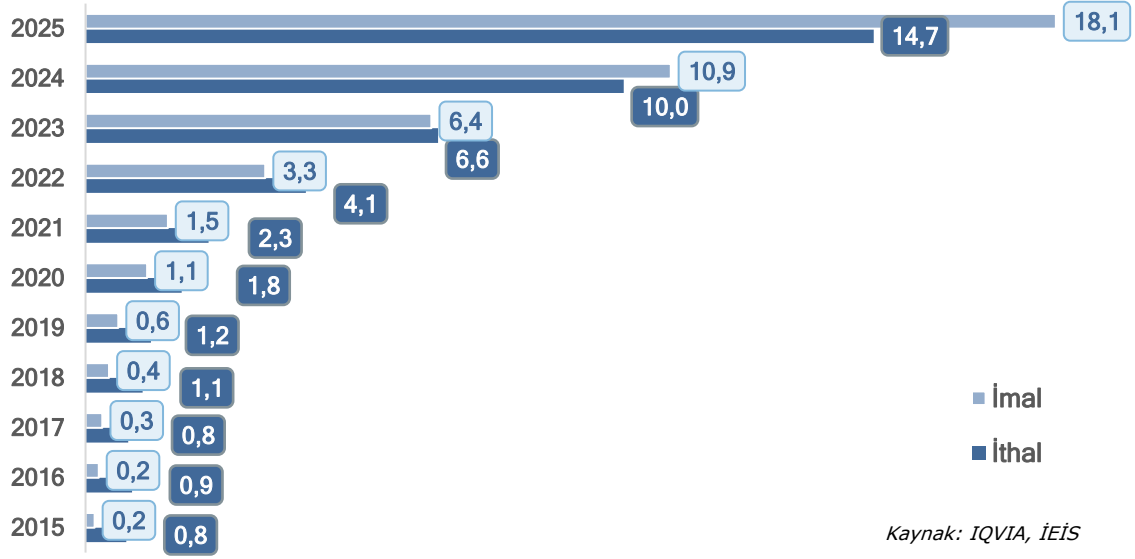
Grafik 30- Sağlık Ürünleri Pazarı Büyüme Dağılımı

Kaynak: IQVIA, İEİS

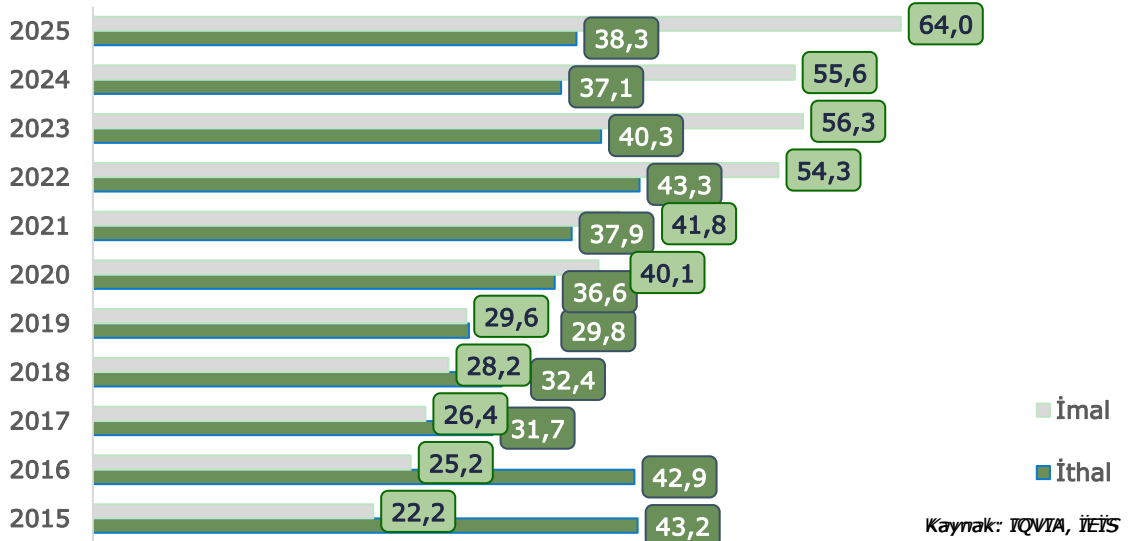
**Grafik 31 – Değer Bazında İmal - İthal Sağlık Ürünleri Pazarı
(Milyar TL)**

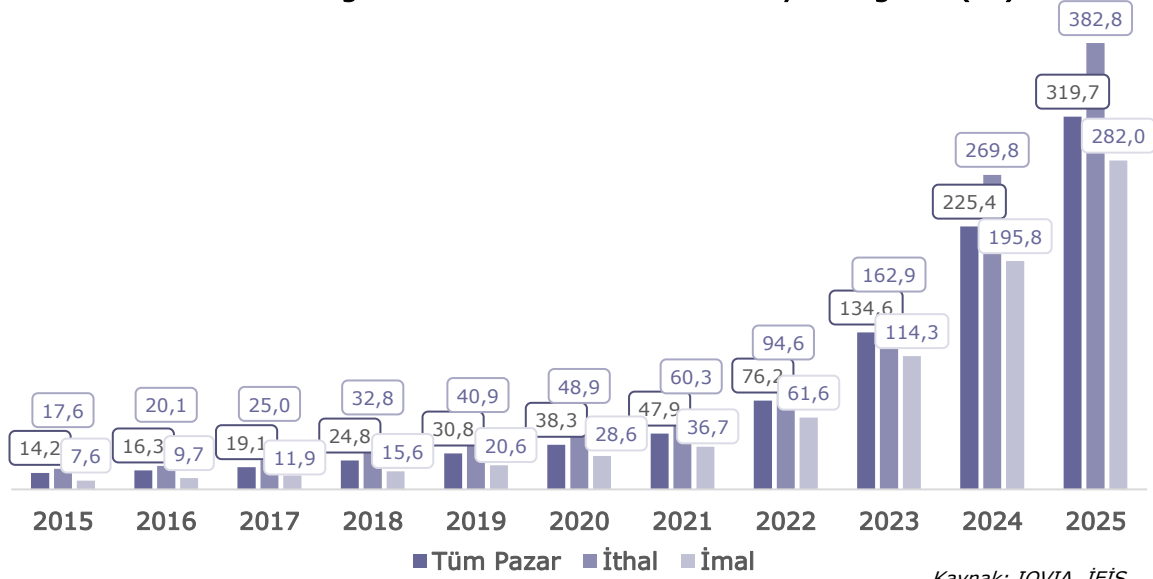
2024 yılında sağlık ürünleri pazarında yer alan ithal ürünler değerinde %52,7 büyüme ile 10 milyar TL'ye, imal ürünler ise değerinde %69,1 büyüme ile 10,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. 2015-2024 dönemi incelendiğinde ithal ürünler değer bazında %1.216,8 imal ürünler ise %6.335,6 oranında büyümüştür. Toplam sağlık ürünleri pazarı aynı dönemde %2.148,3 oranında büyümesine rağmen reel olarak incelendiğinde büyüme %49,6 seviyesinde kalmaktadır.

Sağlık ürünleri pazarında 2025 yılında ithal ürünler %3,2 oranında artışla 38,3 milyon kutuya, imal ürünler ise %15,1 oranında artışla 64 milyon kutuya ulaşmıştır. 2015-2025 döneminde ise ithal ürünler kutuda %11,3 gerilerken, imal ürünler %188,2 oranında artmış, tüm sağlık ürünleri pazarı ise toplamda %56,5 oranında büyümüştür.

**Grafik 32 – Kutu Bazında İmal - İthal Sağlık Ürünleri Pazarı
(Milyon kutu)**

Grafik 33 - Sağlık Ürünleri Pazarı Ortalama Fiyat Dağılımı (TL)

2015 yılında 14,2 olan ortalama fiyat %2149 oranında artarak 2025 yılında 319,7 seviyesine yükselmiştir. Aynı dönemde ithal ürünlerin ortalama fiyatı %2.073 artarak 17,6 TL seviyesinden 382,8 TL'ye, imal ürünlerin ortalama fiyatı ise %3.603 artarak 7,6 TL'den 282 TL'ye ulaşmıştır.

2. Ruhsatlandırma Süreçleri

Sektörün önünü tıkayan başlıca konulardan biri olan yeni ilaçların ruhsatlandırılma süreçlerinde yaşanan sıkıntılar 2020 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Sonraki yıllarda toparlanma eğilimine girse de son yıllarda sektörün bu konuda yaşadığı problemlerin tekrar derinleşmeye başlaması, sektörün endişelerini artırmaktadır.

2025 yılında 507 adet ruhsat çıkmış olup, bu rakam pandemi öncesi 6 yıllık dönemi kapsayan 2014-2019 dönem ortalaması olan 642 ruhsat sayısının çok altında kalmıştır. 2020-2025 dönemini kapsayan 6 yıllık dönemde ise çıkan yıllık ortalama ruhsat sayısı 435 adet olmuştur. Bir başka deyişle, pandemi öncesi 6 yıllık dönemle kıyaslandığında yıllık bazda ortalama 207 adet daha az ruhsat verilmiştir.

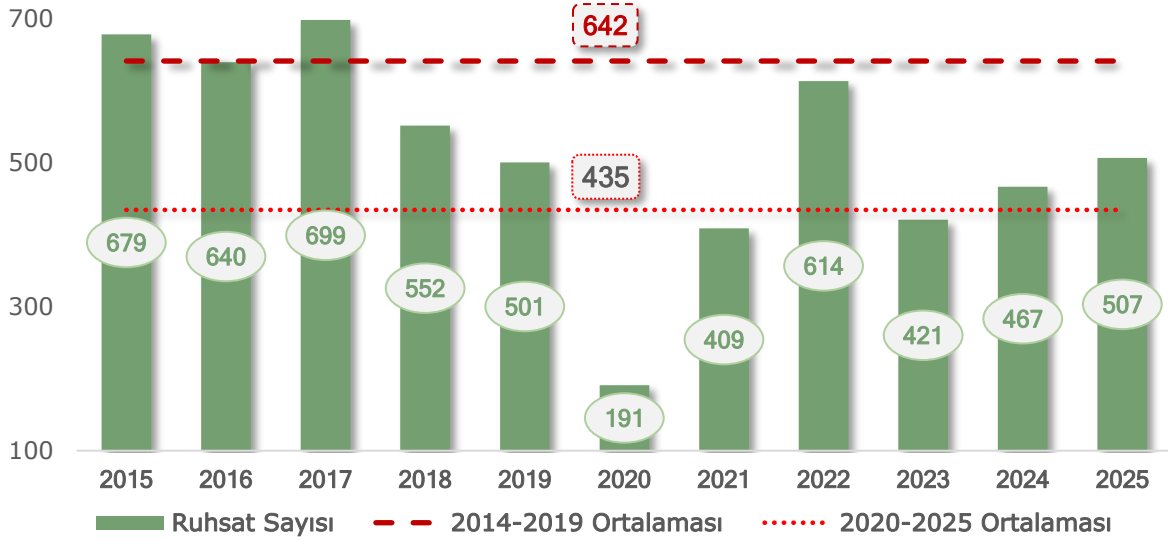
Ruhsat süreçlerinin uzaması ve yeni ilaçların piyasaya sunulmaması, hem firmaların uzun vadeli yatırım ve planlamalarını olumsuz etkilemekte hem de hastaların alternatif tedavi seçeneklerine erişimini geciktirmektedir. Bunun yanı sıra yeni ilaçların pazara sunulmaması; üretim, istihdam, SGK alımları, kamu maliyesi ve ihracat üzerinde de olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Ayrıca varyasyon başvurularının değerlendirilme ve onay süreçlerinin öngörülemez çok uzun süreler alması; firmaların ilgili ürünler için üretim, tedarik ve piyasaya arz süreçlerini olumsuz etkilemektedir.

Son yıllarda ülkemizde yaşanan olağanüstü süreçlerde kritik sorumluluklarını zamanında ve başarıyla yerine getiren ilaç endüstrisi, bir yandan hızla artan maliyetler ve kur baskısıyla mücadele ederken, diğer yandan ruhsatlandırma ve varyasyon süreçlerinde yeniden artış gösteren sorunlar nedeniyle ciddi bir baskı altında kalmıştır.

Grafik 34 – Yeni Ürün Ruhsat Sayısı

Kaynak: TİTCK, İEİS

3. Yatırım Teşvikleri

2009 yılında yürürlüğe giren 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, daha önce değişik kamu kurumları tarafından farklı şekillerde uygulanan yatırım teşvikleri, olumlu yönde çok önemli değişikliklere uğrayarak Ticaret Bakanlığının koordinasyonunda tek elden yönetilmeye başlanmıştır. Bu kararla, ilaç sektörünün genel ve bölgesel teşvikler dışında, biyoteknolojik, onkolojik ilaçlar ile kan ürünlerine yönelik yatırımlarının öncelikli yatırım kapsamına alınması hedeflenmiştir.

İlaç yatırımları, 2015 yılında 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yapılan değişiklikle ileri teknoloji sınıfına alınarak 5. Bölge teşviklerinden yararlanır hale gelmiştir. Bu gelişmelerin etkisiyle, ilaç sektöründe 2015-2023 arasındaki dönemde toplam 140,5 milyar TL tutarında sabit yatırım teşviği alınmıştır. Bu yatırımlarla 14.900 kişiye yeni istihdam sağlanması öngörülmüştür. 30 Mayıs 2025 tarihinde ise 32915 sayılı Resmi Gazete’de yeni “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2015 yılında 3,4 milyar TL, 2022 yılında ise 5,7 milyar TL olan sabit yatırım tutarı 2023 yılında 27 milyar TL’ye seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 9- İlaç Endüstrisinde Yatırım Teşvikleri

	Belge Adedi		Sabit Yatırım (Milyon TL)			Yatırımla Sağlanan İstihdam		
	İlaç	Toplam	İlaç	Toplam	Pay	İlaç	Toplam	Pay
2015	21	3.722	3.406	580.496	0,59%	913	132.302	0,69%
2016	15	4.707	3.891	551.327	0,71%	889	157.940	0,56%
2017	31	6.841	41.183	1.003.770	4,10%	2.108	227.231	0,93%
2018	28	5.501	4.473	756.467	0,59%	1.118	265.606	0,42%
2019	36	5.406	9.332	550.816	1,69%	1.073	197.089	0,54%
2020	48	10.152	33.419	811.047	4,12%	3.369	300.564	1,12%
2021	40	12.485	12.049	847.040	1,42%	2.455	370.889	0,66%
2022	32	13.540	5.720	1.334.829	0,43%	1.096	361.311	0,30%
2023*	36	11.868	27.016	1.961.277	1,38%	1.879	259.866	0,72%

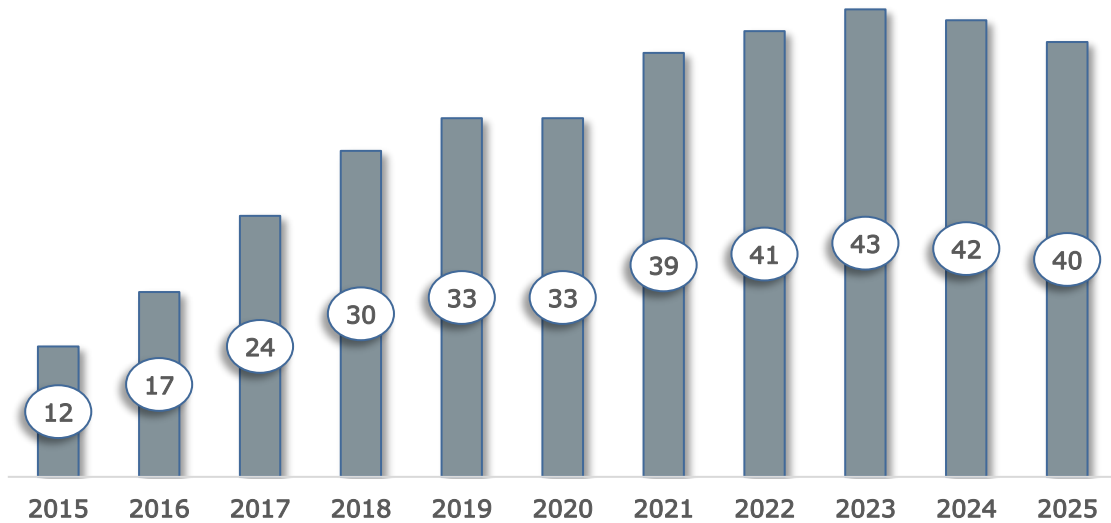
Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 30.09.2023 veri seti, İEİS

*Önemli Not: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından güncel veri seti duyurulduğunda online raporumuzda "Yatırım Teşvikleri" bölümü güncellenerek web sitemizde yayınlanacaktır.

4. Ar-Ge Faaliyetleri

İlaç endüstrisi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından akredite edilmiş 40 Ar-Ge merkezi, yaklaşık 2.640 Ar-Ge çalışanıyla ülkemizin sanayi dönüşümüne önemli katkı sağlayan öncelikli sektörler arasında yer almaktadır. Ar-Ge alanında gerçekleştirilecek ilerlemeyle ithalatına bağımlı olduğumuz ürünlerin ülkemizde üretimi sağlanabilecektir.

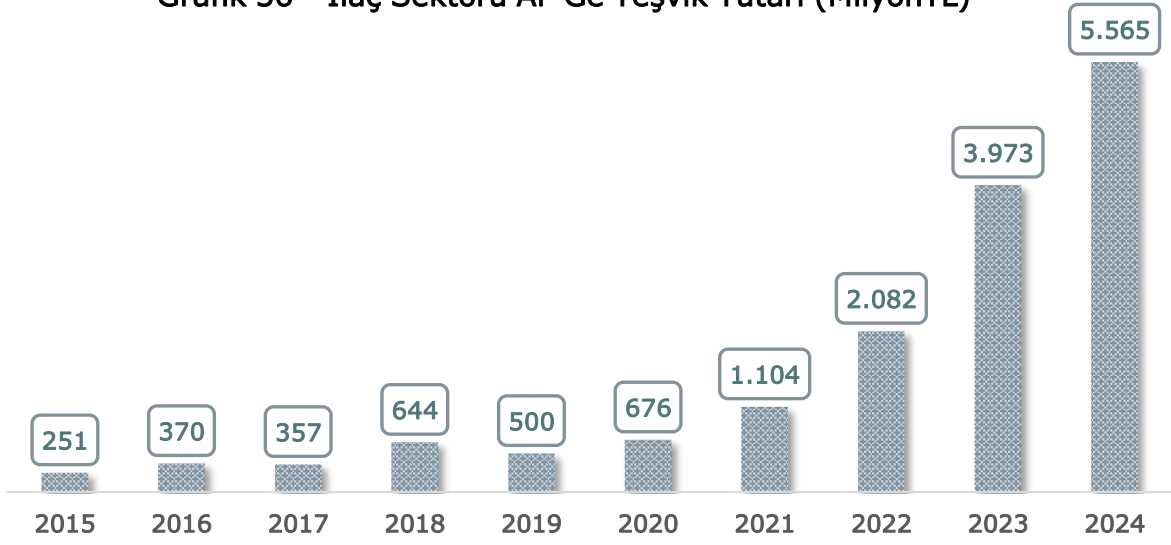
Grafik 35 - İlaç Sektörü Akredite Ar-Ge Merkezi Sayısı

Kaynak: STB, İEİS

Grafik 36 - İlaç Sektörü Ar-Ge Teşvik Tutarı (MilyonTL)

Kaynak: TITCK, İEİS

İlaç Ar-Ge merkezlerinin aldığı teşvik tutarları, 2015 yılındaki 251 milyon TL düzeyinden 2024 yılında %2.121 artışla 5.566 milyon TL'ye yükselmiştir.

5. İlaç Üretimi

Türkiye ilaç endüstrisi asırlık bir geçmişe, yüksek üretim teknolojisine, kapasitesine ve nitelikli iş gücüne sahip, küresel rekabette gücünü korumak için sürekli ileri teknolojilere yatırım yapan güçlü bir endüstrisidir. Aralık 2025 itibarıyla ülkemizde uluslararası standartlarda 102 adet ilaç ve 9 radyofarmasötik ilaç olmak üzere 111 üretim tesisi ve 15 adet hammadde üretim tesisi bulunmaktadır.

Ayrıca son yıllarda hastalık veya tıbbi durumdan etkilenecek beslenme bozukluğu olan kişilerin beslenmesine ve tedavisine destek amacıyla kullanılan özel tıbbi amaçlı gıdaların da 4 tesis ile ülkemizde üretimine başlanmıştır.

Endüstrinin gündemindeki öncelikli konulardan birisi yurtiçi üretimdir. 5 Eylül 2024 tarihli ve 32653 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan Orta Vadeli Program'da (2025–2027) aşı, ilaç, tıbbi cihaz, tanı kitleri ve yapay zekâ uygulamaları başta olmak üzere sağlık bilim ve teknolojileri ile savunma sanayii alanında Ar-Ge çalışmaları yürütülerek yüksek katma değer ürünlerin yerli üretiminin sağlanacağı kayıt altına alınmıştır.

Ayrıca, 30 Ekim 2024 tarihli ve 32707 sayılı Resmi Gazete'de (Mükerrer) yayımlanan 2025 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda ilaç ve tıbbi cihaz sektöründe yerli üretim sürecinin uluslararası yükümlülükler de gözetilerek yeniden ele alınacağı; yatırım, üretim ve ihracatın artırılması ile teknolojinin geliştirilmesi için kurumlar arası koordinasyonun etkin bir biçimde sağlanacağı ifade edilmiştir.

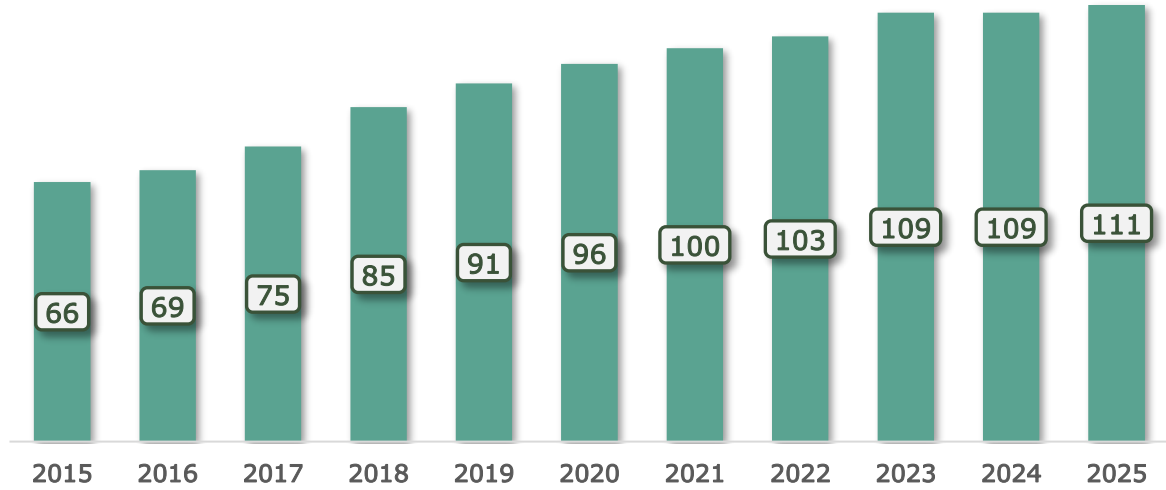

Anılan Program'da ilaveten; ilaç ve tıbbi cihaz sektörünün üretiminde yurtdışında üretilen hammadde ve ara malı kullanımının teşvik edileceği ve ulusal hammadde ve ara malı üretim planı oluşturulacağı vurgulanmıştır.

Bu itibarla, ilaçta ve aşıda tedarik güvenliğinin sağlanması adına sürdürülebilir yerleşme/yerelleşme politikalarının geliştirilmesi; tedarik güvenliğini temin etmek üzere hammadde, ara ürün, etkin madde, ambalaj malzemelerinde üretim alt yapısının güçlendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu anlamda ilacın Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında olması ardından da biyoteknolojik ilaçların HIT-30 Projesinde stratejik sektörler arasında yer alması ilaç endüstrisi için umut verici gelişmeler olarak görülmektedir.

Grafik 37 - Üretim Tesisi Sayısı

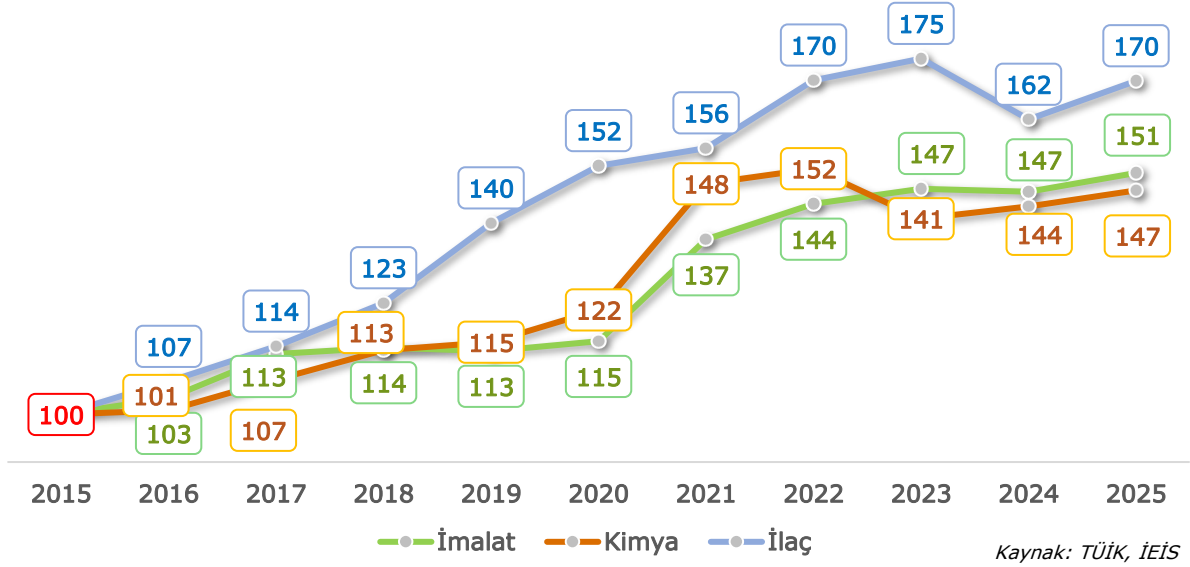
Kaynak: TİTCK, İEİS

2021 yılından itibaren başlayan küresel tedarik zorlukları ve yüksek oranlı maliyet artışlarının baskısına rağmen üretimini kesintisiz sürdürmeye devam eden Türk ilaç endüstrisi, ilaç arz güvenliği ve vatandaşlarımızın ilaca erişimini öncelikli amaç olarak belirlemiştir.

Sanayi üretim endeksi verilerine göre, 2025 yılında imalat sektörü üretim endeksi %2,7 oranında artışla 151 puan seviyesine, kimya sektörü üretim endeksi %2,4 artışla 147 puan seviyesine ulaşmıştır. İlaç sektörü üretim endeksi ise 2024 yılında yaşanan %7,3 oranındaki gerilemenin bir kısmını telafi ederek %5 oranında büyümüş ve 170 puan seviyesine gelmiştir. 2015-2025 yılları arası dönemde imalat sektöründe üretim %50,8, kimya sektöründe üretim %47,1, ilaç sektöründe üretim ise %70,1 oranında büyümüştür.

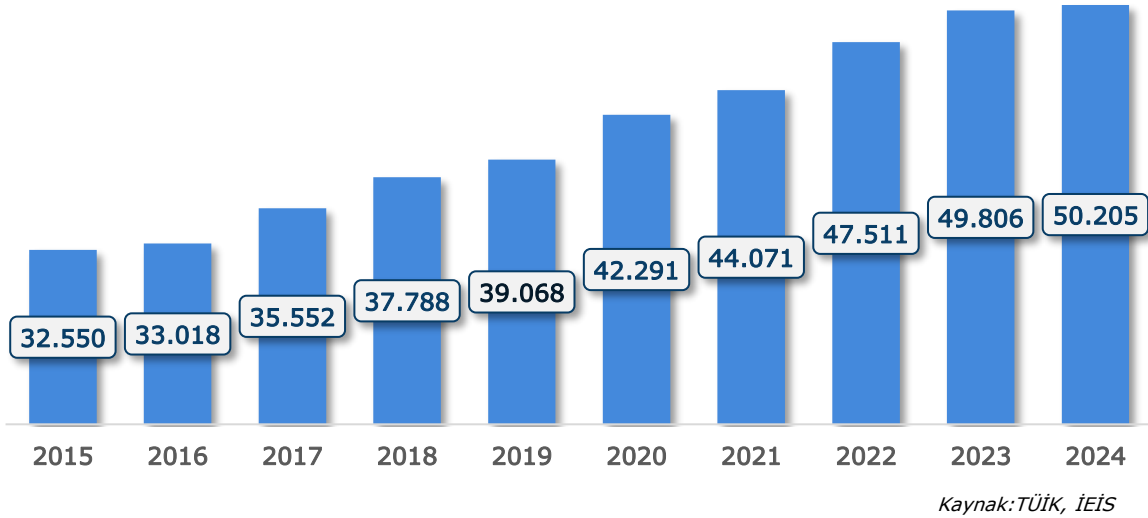
Grafik 38- Sanayi Üretim Endeksi Değişimi (2015-2025)

6. İstihdam

2024 yılında, Türkiye toplam istihdamında 2023 yılına göre %3,6 artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ilaç endüstrisi istihdamı ise %0,8 artışla 50.205 kişiye ulaşmıştır.

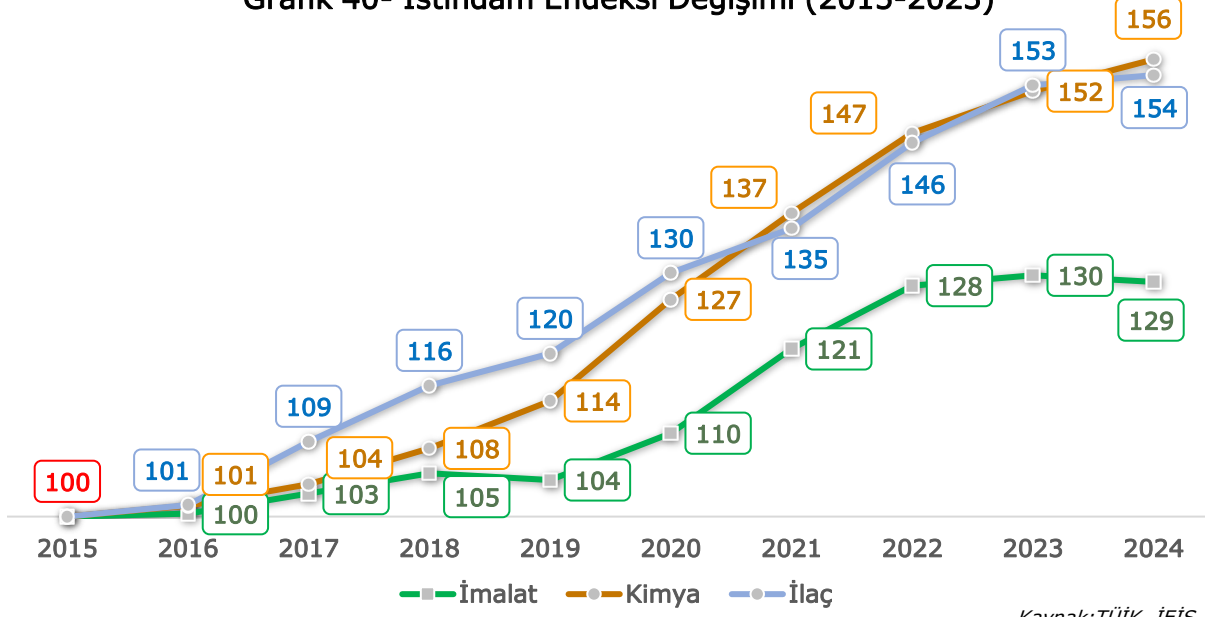
Grafik_39 - İlaç Endüstrisinde İstihdam (Kişi sayısı)

2015-2024 yılları arasında istihdam verileri endekslediğinde imalat sektöründe %29, kimya sektöründe %56, ilaç sektöründe ise %54 büyümeye gözlenmektedir. İlaç sektöründe gerçekleşen istihdam artışı aynı dönemde %30 olan Türkiye istihdamının oldukça üzerinde bir seviyeye ulaşmıştır.

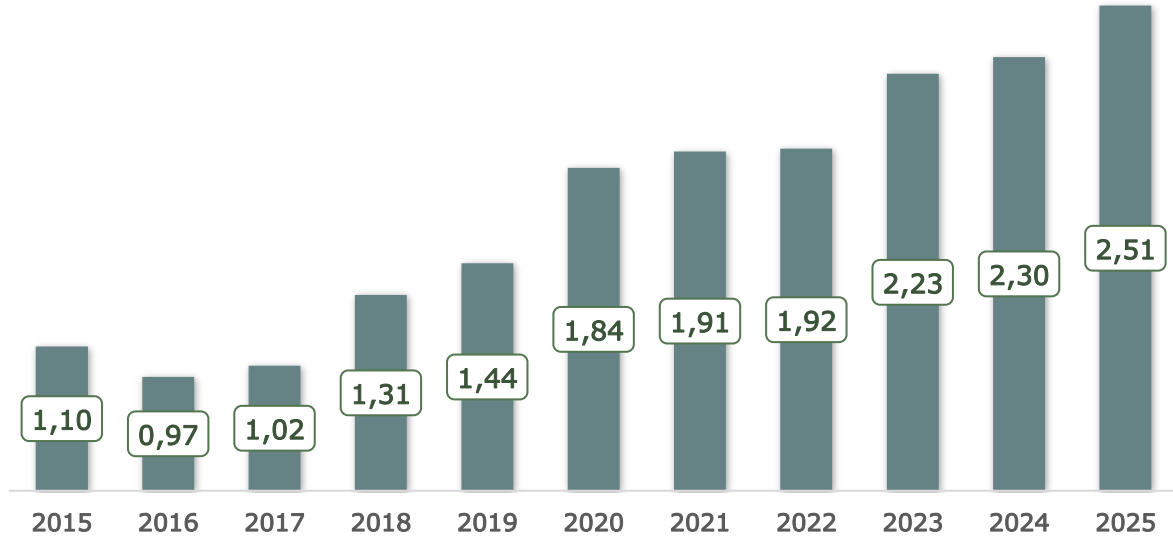
Grafik 40- İstihdam Endeksi Değişimi (2015-2023)

7. Dış Ticaret

İlaç ihracatı 2025 yılında %9,3 büyüme oranı ile 2,51 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Türkiye'nin toplam ihracatının %81 oranında büyüdüğü 2015 - 2025 arası dönemde ilaç ihracatı %128,7 artışla Türkiye ortalamasının üzerinde gösterdiği güçlü performansını devam ettirmiştir. İlaç sektörü, her yıl ihracat rekorunu bir adım daha ileriye taşımaya rağmen ülkemizin toplam ihracatına yüksek katma değer sağlayabilecek potansiyelini tam olarak yansıtamamaktadır.

Grafik 41 - İlaç Endüstrisinde İhracat Değeri (Milyar ABD Doları)

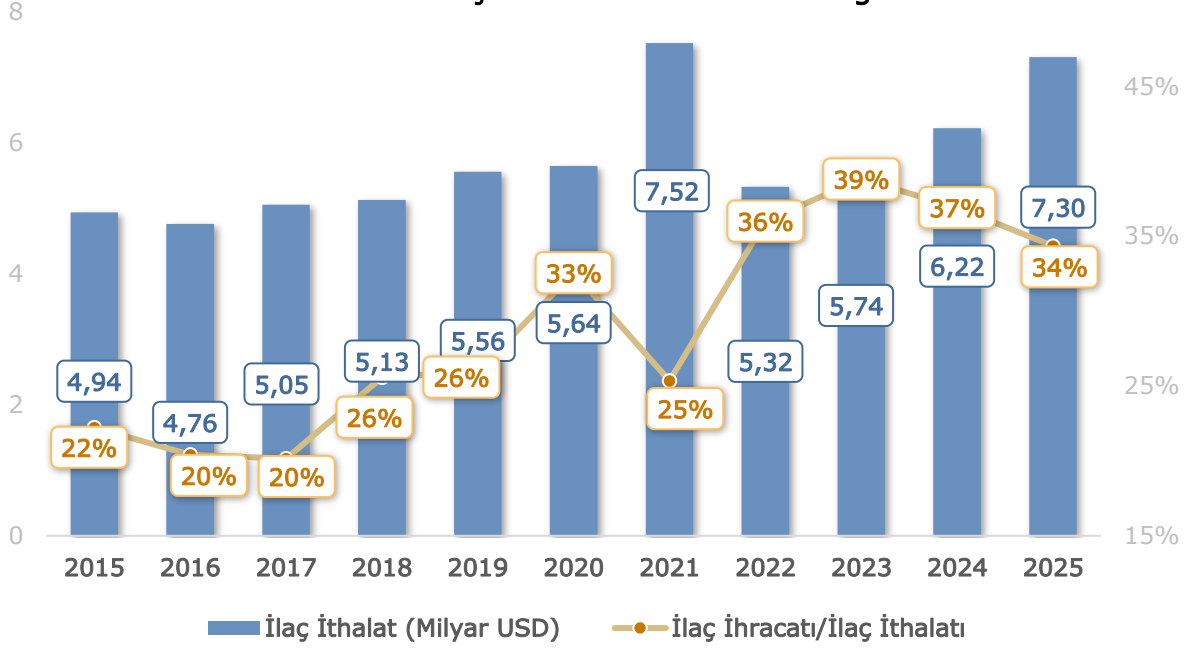

Kaynak: TÜİK, İEİS

2025 yılında ilaç ithalatı, %17,4 oranında artarak 7,3 milyar ABD doları seviyesine çıkmıştır. 2015-2025 yılları arası dönemde ilaç ithalatının büyüme oranı ise %48 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ilaç ihracatının ithalatı karşılama oranı ise %22 seviyesinden 2025 yılında %34 düzeyine gelmiştir.

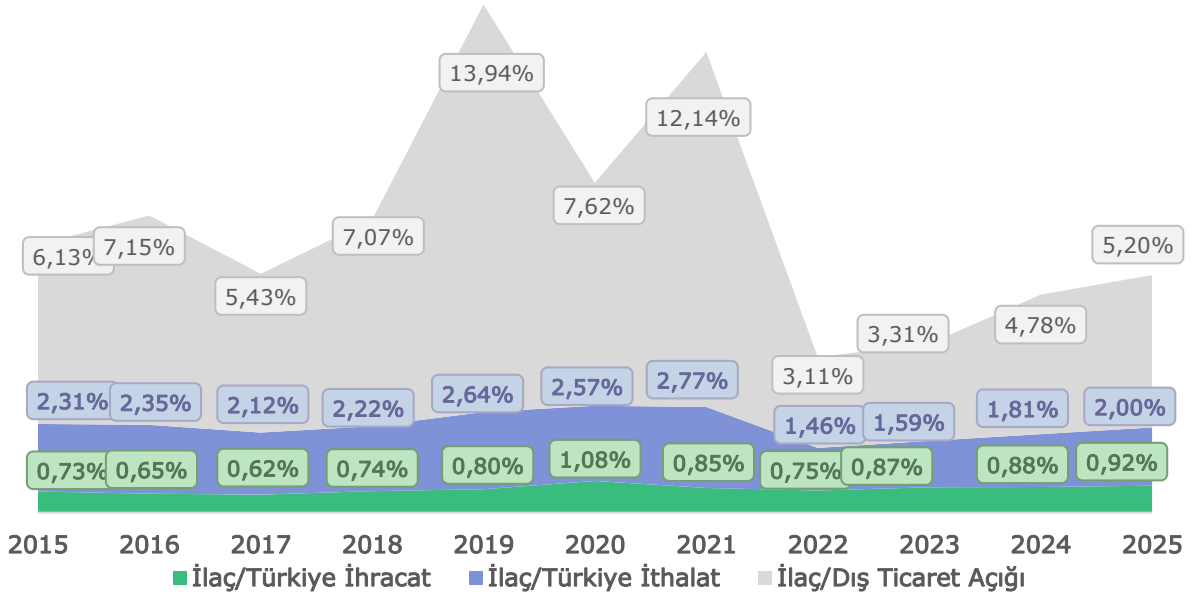
Grafik 42 - İlaç Endüstrisinde İthalat Değeri

Kaynak: TÜİK, İEİS

Bu durum göstermektedir ki katma değeri yüksek bir endüstri olan ilaç endüstrisi ülkemizin dış ticaret açığının kapatılmasında öne çıkan en önemli sektörlerden biridir. 2025 yılında ilacın ihracat içindeki payı %0,92, ithalat içindeki payı %2 seviyesinde gerçekleşmiş bunun sonucunda dış ticaret içindeki payı %5,20 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 43 - Türkiye Dış Ticareti İçerisinde İlaç Endüstrisi

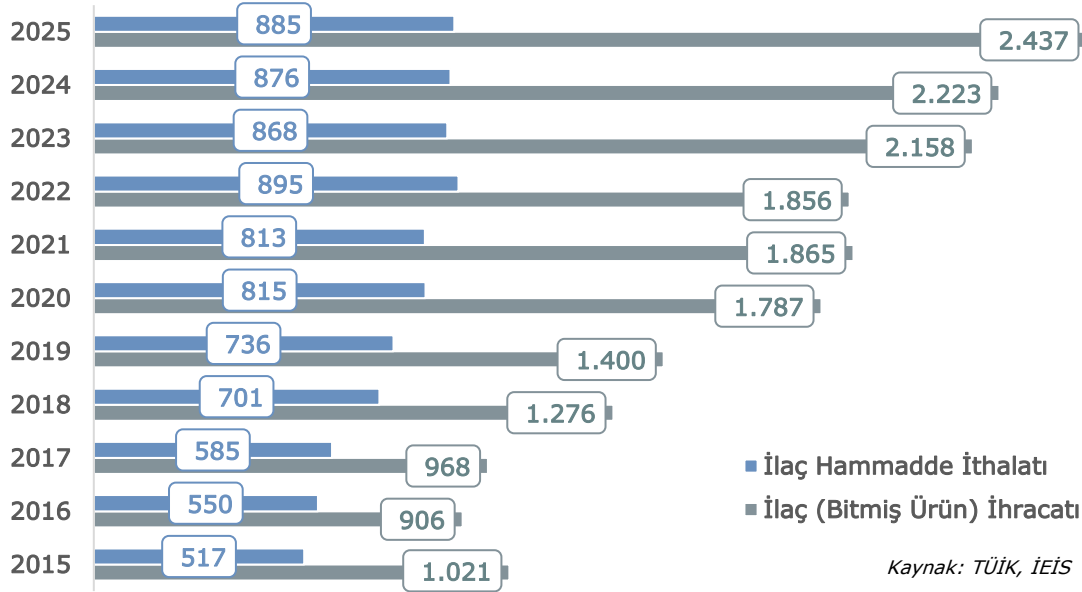

Kaynak: TÜİK, İEİS

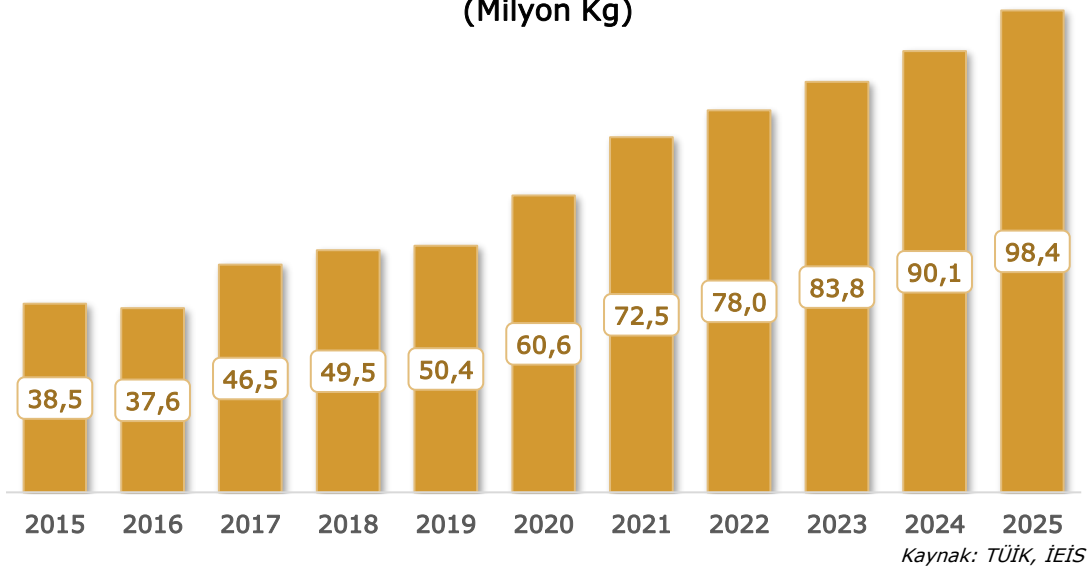
İlaç hammadde ithalatı ve ilaç bitmiş ürün ihracatı incelendiğinde ilaç endüstrisinin ülke ekonomisine sağladığı katkı daha net görülmektedir. Nitekim, 2025 yılında 885 milyon ABD doları tutarında hammadde girişine karşın 2,44 milyar ABD doları nihai ürün ihracatı gerçekleştirilmiştir. İlaç ithalatında bitmiş ürünlere olan ihtiyacın yurtiçi üretim imkanlarıyla karşılanması sağlandığında hem ihracat artacak hem de dış ticaret açığının azalmasına katkı sağlanacaktır.

Grafik 44 - İlaç Dış Ticaretinde Bitmiş Ürün Hammadde Karşılaştırması (Milyon ABD Doları)

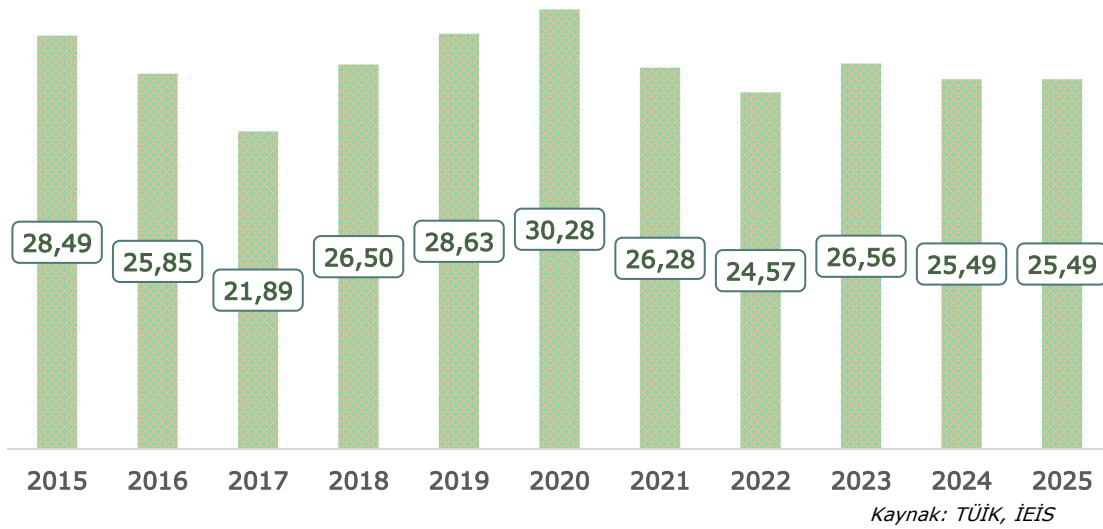
2015-2025 yılları arası dönemde ihracat miktarı incelendiğinde ilaç ihracatının 2015 yılındaki 38,5 milyon kilogramdan 2025 yılında %155,6 artış oranı ile 98,4 milyon kilograma ulaştığı görülmektedir.

Grafik 45 - İlaç Endüstrisinde İhracat Miktarı (Milyon Kg)

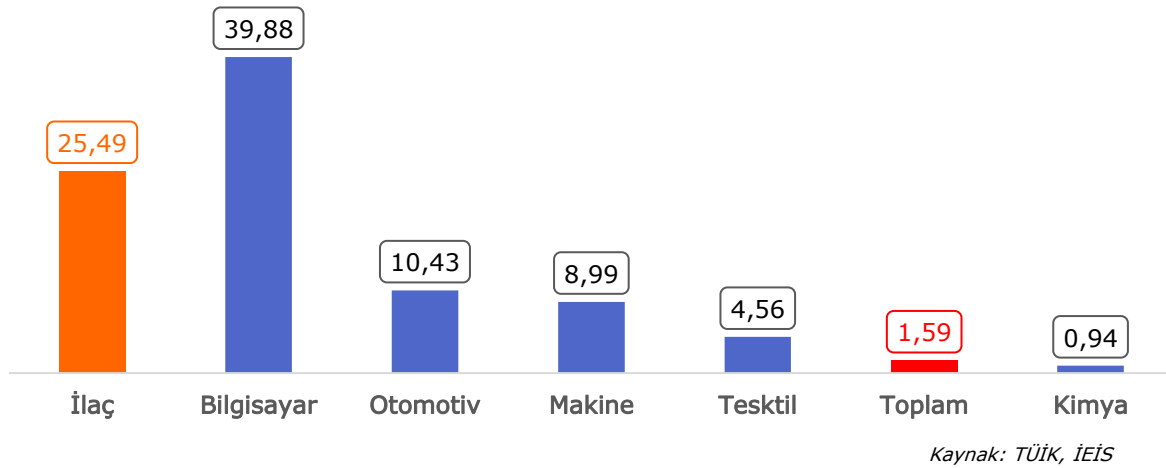
İlaç ihracatı kilogram olarak artmakta fakat kilogram başı ihracat fiyatı aynı oranda yükselmektedir. Aynı dönem incelendiğinde kilogram başı ihracat fiyatı 28,49 ABD dolarından %10,5 azalarak 25,49 ABD dolarına gerilemiştir. Ülkemizde uygulanmakta olan fiyat odaklı politikalar, ilaçlarımızın kilogram başına düşen fiyatının ve buna bağlı olarak ihracat değerinin olması gereken seviyenin altında kalmasının başlıca nedenlerinden biri olmuştur.

Grafik 46 - İlaç İhracatı Kilo Fiyatı (ABD Doları)

Endüstrimizin kilogram başı ihracat değeri, 1,59 ABD doları olan Türkiye ortalamasının ve birçok sektörün üzerinde olmasına rağmen yine yüksek teknoloji sınıfında olan bilgisayar imalatı birim fiyatının çok altında seyretmekte dolayısıyla yüksek potansiyelli katma değerine ulaşamamaktadır.

Grafik 47 - Bazı Sektörlerde İhracat Kilo Fiyatı (ABD Doları)

Ülkemizdeki ilaç fiyatlarının ihracat yaptığımız ülkelere referans/kaynak fiyat olarak kabul edilmesi, firmalarımızın diğer ülke pazarlarına olması gerekenden çok daha düşük fiyatla girmesine neden olmaktadır. İhracata yönelik hedef ülkelerde yaşanan ruhsatlandırma, gümrük gibi süreçlere ilişkin yaşanan sorunlar, ilaç firmalarının çok büyük bedellerle destek verdiği ve ülkemiz kamu yararı için

oluşturulan fiyatlandırma politikasından yararlanılarak firmalarımızın onayı olmaksızın yapılan ihracat gibi sorunların çözümü sanayimizin dünyanın önde gelen ilaç üreticilerinden ve ihracatçılarından birisi konumuna gelmesi için önem taşımaktadır.

İhracat yapılan ülkeler incelendiğinde endüstrimiz, 2025 yılında Avrupa Birliği (AB), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere yaklaşık 185 ülkeye ihracat gerçekleştirmiştir. Avrupa bölgesi %51,1 ile ilaç ihracatının en yoğun olduğu pazarı oluştururken %38,8 ile Asya ikinci sırayı almaktadır. 2025 yılında ilaç ihracatının gerçekleştirildiği ilk 20 ülke tüm ilaç ihracatının %72'sine karşılık gelmektedir.

Tablo 10 – İlaç İhracatında İlk Yirmi Ülke (Milyon ABD Doları)

ABD Dolar (milyon)	2024	2025	Pay 2025	Değişim
Güney Kore	307	393	16%	28%
Macaristan	428	388	15%	-9%
Gürcistan	156	154	6%	-1%
Irak	126	109	4%	-14%
İran	97	82	3%	-15%
K.K.T.C.	67	74	3%	11%
Polonya	63	67	3%	5%
Azerbaycan	48	56	2%	19%
Almanya	54	56	2%	4%
Fransa	34	50	2%	45%
Bulgaristan	54	46	2%	-15%
Kanada	18	46	2%	151%
Kazakistan	35	44	2%	25%
Özbekistan	36	42	2%	19%
Slovenya	35	42	2%	17%
Rusya Federasyonu	35	38	2%	7%
Arnavutluk	26	32	1%	21%
İsviçre	30	29	1%	-5%
Hong Kong	19	28	1%	45%
Suriye	26	27	1%	7%
Liste Toplamı	1.696	1.802	72%	6%
Toplam İhracat	2.296	2.508	100%	9%

Kaynak: TÜİK, İEİS

2025 yılında 117 ülkeden gerçekleşen ilaç ithalatının %64,4'ü Avrupa bölgesinden %19,1'i Asya bölgesinden gerçekleştirilmiştir. İlk 20 ülkeden gerçekleştirilen ithalat 2025 ilaç ithalatımızın %96'sına karşılık gelmektedir.

Tablo 11 – İlaç İthalatında İlk Yirmi Ülke (Milyon ABD Doları)

ABD Dolar (milyon)	2024	2025	Pay 2025	Değişim
Almanya	1.042	1.239	17%	19%
ABD	985	1.015	14%	3%
İrlanda	507	751	10%	48%
İtalya	462	566	8%	23%
İsviçre	421	522	7%	24%
Çin	540	518	7%	-4%
Güney Kore	353	398	5%	13%
Fransa	315	369	5%	17%
Hindistan	249	262	4%	5%
Danimarka	82	210	3%	157%
Belçika	217	174	2%	-20%
İspanya	160	161	2%	0%
Avusturya	140	140	2%	1%
Japonya	75	130	2%	74%
Hollanda	107	125	2%	16%
Birleşik Krallık	103	124	2%	19%
Kanada	41	80	1%	96%
Brezilya	65	79	1%	22%
Yunanistan	80	78	1%	-2%
İsveç	60	71	1%	18%
Liste Toplamı	6.003	7.014	96%	17%
Toplam İthalat	6.220	7.303	100%	17%

Kaynak: TÜİK, İEİS

Tablo 12 – İlaç İhracatında İlk Beş Ürün (Milyon ABD Doları)

GTIP	Ürün	2024	2025	Pay 2025	Değişim
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1.333	1.441	57%	8%
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	803	894	36%	11%
3006	Tarifenin başka yerinde yer almayan eczacılık eşyası ve müstahzarları	72	88	3%	21%
2936	Provitaminler ve vitaminler	21	19	1%	-10%
2939	Alkaloidler ve bunların tuzları, esterleri, eterleri ve diğer türevleri	13	18	1%	39%
Liste Toplamı		2.242	2.459	98%	10%
Toplam İhracat		2.296	2.508	100%	9%

Kaynak: TÜİK, İEİS

2025 yılında ilaç dış ticareti GTIP bazlı incelendiğinde kan ürünleri, serum, aşı, toksin ürünler ile tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan dozlandırılmış ilaçlar ihracatımızın %93'ünü ithalatımızın ise %84'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 13- İlaç İthalatında İlk Beş Ürün (Milyon ABD Doları)

GTIP	Ürün	2022	2023	Pay 2023	Değişim
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	2.673	3.148	43%	18%
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.399	3.003	41%	25%
2941	Antibiyotikler	226	216	3%	-5%
2933*	Yapısında bir pirimidin halkası/piperazin halkası olan diğer bileşikler (293359950038)	174	170	2%	-2%
3006	Tarifenin başka yerinde yer almayan eczacılık eşyası ve müstahzarları	138	144	2%	4%
Liste Toplamı		5.611	6.681	91%	19%
Toplam İthalat		6.220	7.303	100%	17%

Kaynak: TÜİK, İEİS

8. Fiyatlandırma ve Geri Ödeme Politikaları

2009 yılında küresel kriz etkilerinin kamu maliyesi üzerinde yarattığı baskıyı aşmak amacıyla hayata geçirilen ve radikal düzenlemeler içeren global bütçe uygulaması, sağlık harcamalarını sadece ilaç fiyatlarına yönelik alınan önlemlerle kontrol altına almaya çalışmıştır.

Sağlanan hizmetle orantılı olmayan ilaç bütçeleri belirlenmiş ve ilaç bütçesinin aşılması gerekçe gösterilerek ilaç fiyatları sürekli düşürülmüş, SGK iskonto oranları ise artırılmıştır. Bunlara ek olarak, mevzuatta aranan şartlar sağlandığı halde AB kaynaklı ilaç fiyatlarının TL'ye dönüştürülmesi için kullanılan Avro değeri, Nisan 2009'dan Mayıs 2015'e kadar güncellenmeyerek, ilaç harcamalarını kontrol etmek amacıyla 1,9595 TL düzeyinde sabit tutulmuştur.

Kurun güncellenmesi için endüstri tarafından başlatılan hukuki süreç, Nisan 2015'de ilaç sektörü lehine sonuçlanmıştır. Bunu takiben uygulama döviz kurunun bir önceki yılın Avro ortalamasının %70'i oranında belirlenmesine dönüştürülmüştür. Bu çerçevede döviz kuru değeri 2017 yılı için 2,3421 TL olarak güncellenmiştir. 2018 yılı için ise %23 artış olması gerekirken geçici bir kararla ilaç kuru sadece %15 oranında artırılmış ve 2,6934 TL olarak belirlenmiştir.

2019 yılında yıllık ortalama Avro değerinin belirlenmesinde kullanılan uyarlama katsayısı %70'ten %60'a çekilerek dönüşüm kuru 3,4037 TL olarak belirlenmiş,

2021 yılında ise %26,5 artış olması gerekirken bir kez daha geçici bir kararla ilaç kuru sadece %20 oranında artırılmış ve 4,5786 TL olarak açıklanmıştır.

2021 yılının son çeyreğinden başlayan hızlı kur yükselişlerine rağmen 2022 ilaç kurunun mevzuat çerçevesinde 6,2925 TL olarak Şubat ayında uygulamaya alınması sektörün maruz kaldığı ağır şartların hafifletilmesinde yetersiz kalmıştır. Süratle değişen ekonomik ortam karşısında sektörün çok zor durumda kalmasıyla Temmuz ayı içinde ilaç kuru %25 artış ile 7,8656 TL'ye çıkarılmıştır. Döviz kurları ve maliyet kalemlerindeki artışın devam etmesiyle 2023 ilaç kuru %36,8 oranında artışla 10,7577 TL olarak belirlenmiş ve 2022 yılının Aralık ayında uygulamaya alınmıştır.

Maliyetlerde yaşanan artış ile beraber ülkemizde yaşanan deprem felaketi, EYT yasası ve sektörün uygun şartlarda finansal çözümlere erişimde yaşadığı sıkıntılar ile birlikte ilaç kurunun, güncel kur ile kıyaslandığında düzenli bir "erime" içinde olması sektörün mücadele ettiği zor şartları daha da ağırlaştırmıştır.

Bu durum karşısında 23 Temmuz 2023 tarihinde mevcut piyasa kurunun sadece %48,7'sine tekabül etmesine rağmen ilaç kuru 14,0387 TL olarak açıklanmış, 16 Aralık 2023'te ise 2024 yılı için belirlenen 17,5483 TL ile ilaç kuru güncel piyasa kurunun ancak %55,4'üne ulaşabilmiştir.

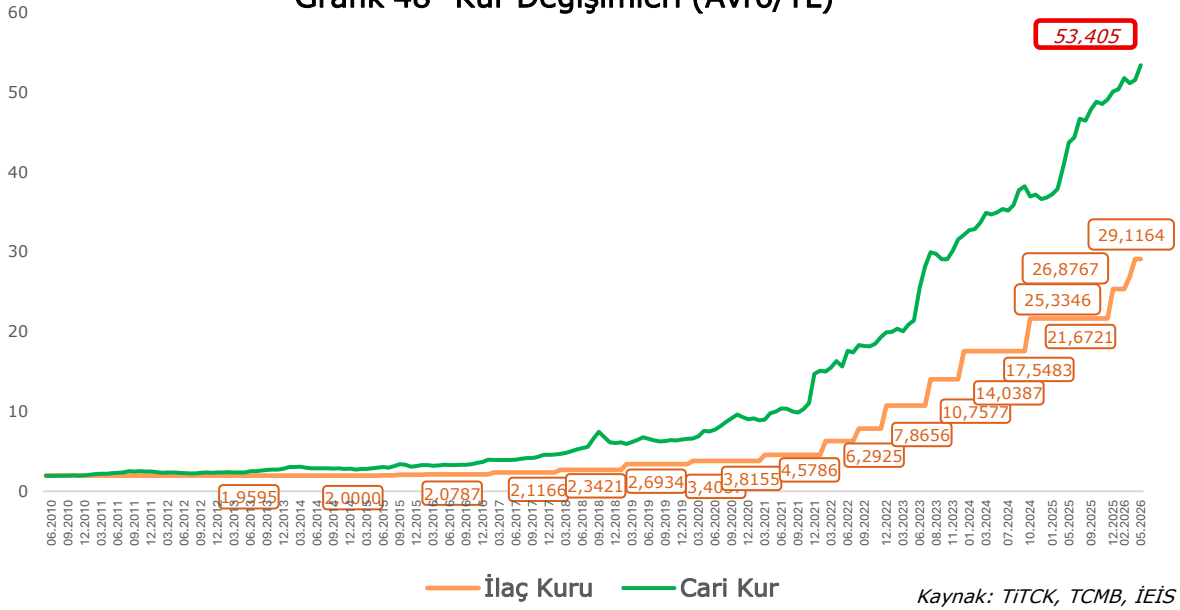
2024 yılında yaşanan kur dalgalanmalarına rağmen yıl içerisinde ilaç kurunda herhangi bir düzenleme yapılmamış; sektörün yoğun talepleri sonucunda ise 23 Ekim 2024 tarihinde %23,5 oranında artış gerçekleştirilerek ilaç kuru 21,6721 TL olarak belirlenmiştir.

2025 yılında da fiyatlandırma politikalarında kapsamlı bir değişikliğe gidilmemiş, ilaç kuru ancak 14 ay sonra, 20 Aralık 2025 tarihinde %16,9 oranında artırılarak 25,3346 TL seviyesine yükseltilmiştir. Ayrıca 2026 yılı itibarıyla yeni düzenlemelerin hayata geçirileceği ifade edilmiştir.

13 Mart 2026 tarihinde ilaç kuru, %6,1 oranında artırılarak 2025 yılı ortalama Avro kurunun %60'ına karşılık gelen 26,8767 TL seviyesine çıkarılmıştır. Bununla birlikte sektörün uzun süredir talep ettiği ve geçici olarak %60'a düşürülen katsayının yeniden yükseltilmesi kapsamında, 1 Nisan 2026 itibarıyla katsayı oranı %65'e çıkarılmış ve ilaç kuru 29,1164 TL olarak belirlenmiştir. Ancak yapılan bu düzenlemeye rağmen ilaç kuru, daha Mayıs ayında güncel piyasa kurunun yalnızca %54,5'i seviyesinde kalmıştır.

Grafik 48- Kur Değişimleri (Avro/TL)

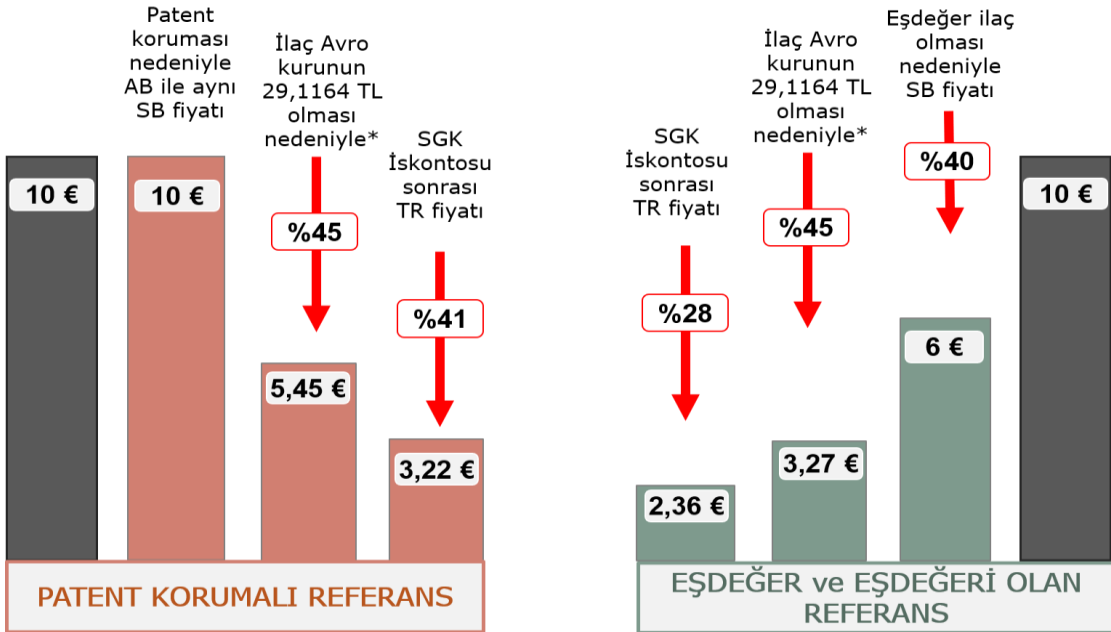

Kaynak: TITCK, TCMB, İEİS

İlaveten, SGK tarafından %41'lere varan iskontolara tabi olan sektör yoğun bir fiyat baskısı ile karşı karşıyadır. SGK tarafından izlenen maliyet odaklı geri ödeme sistemi nedeniyle ülkemizde ilaç fiyatları sadece referans aldığımız Avrupa ülkelerinden değil, hammadde ithal ettiğimiz Hindistan'dan bile daha düşük seviyeye gelmiştir.

Aşağıdaki grafikte, kaynak fiyatı 10 Avro olan bir ürünün güncel kur ile Türkiye'de fiyatlanması özetlenmiştir. Patent koruması altındaki referans ürünün Türkiye'deki fiyatı 3,22 Avro'ya, eşdeğeri olan referans ürünün ve eşdeğer ürünün fiyatı ise 2,36 Avro'ya kadar gerilemektedir.

Grafik 49 – İlaç Fiyatlanması

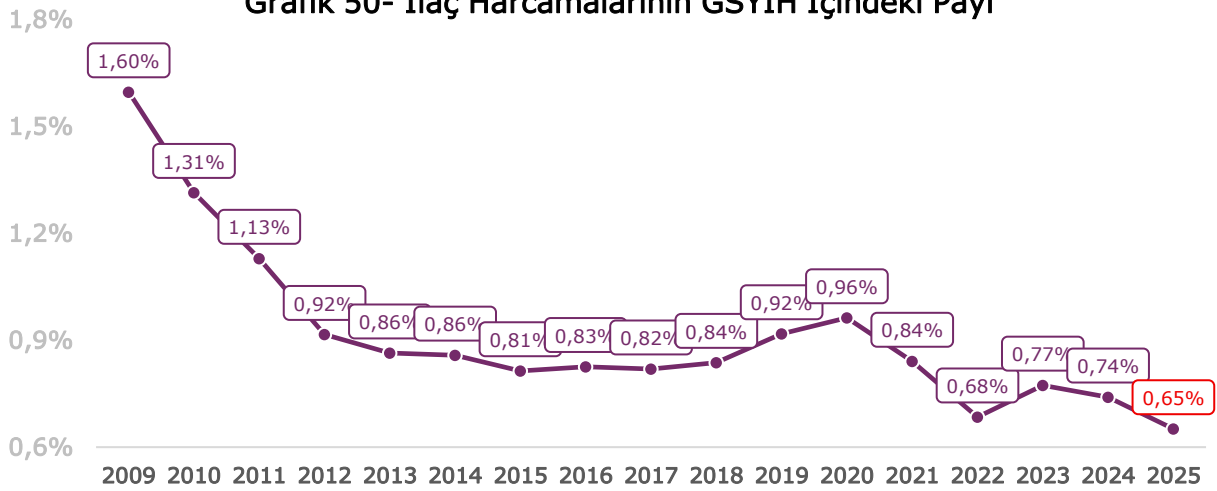

* Mayıs 2026 - TCMB Euro satış kuru: 53,4057 TL ile hesaplanmıştır.

İlaç sektörünün fiyatlandırma ve geri ödeme kaynaklı yaşadığı mali sorunların temelinde ülkemizde kamu bütçesinden ilaca ayrılan payın düzenli biçimde azalması yatmaktadır. Nitekim, 2009 yılında %1,6 ile zirve yapan ilaç harcamalarının ülkemiz Gayrisafi Yurt İçi Hasılası (GSYİH) içindeki payı yıllar içinde düzenli biçimde düşüş göstermiştir. Bu düşüşün neticesinde 2025 yılında bu oran %0,65 düzeyine kadar gerilemiştir.

Grafik 50- İlaç Harcamalarının GSYİH İçindeki Payı

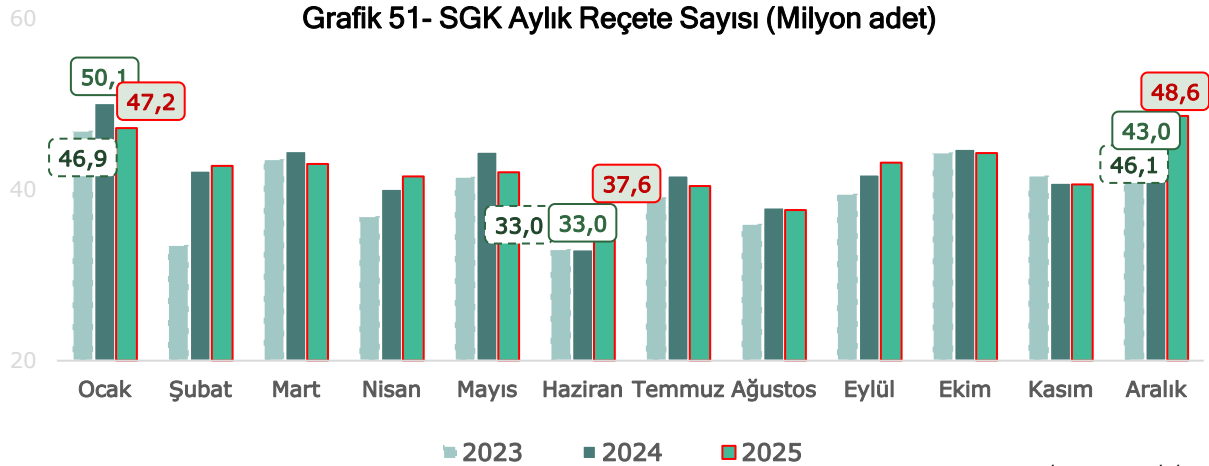

Kaynak: SGK, TÜİK, İEİS

2020 yılından itibaren dünyada etkili olan Covid-19 pandemisi, ülkemizde yaşanan deprem felaketi, ekonomik zorluklar ile çevre coğrafyamızdaki savaş ve krizlerin yarattığı olağanüstü koşullara rağmen Türk ilaç endüstrisi üretim faaliyetlerini kesintisiz sürdürmüştür. Hammadde tedarik sorunları, lojistik aksaklıklar, artan maliyetler ve ilaç satışlarındaki dalgalanmalar gibi birçok zorluğa rağmen sektör, üretim gücünü koruyarak sağlık hizmetlerinin devamlılığına önemli katkı sağlamıştır.

İlaç endüstrisi, 2025 yılında aylık ortalama 42 milyon reçeteye ulaşan sağlık hizmetleri kapsamında ilaç arzında yaşanabilecek olası sıkıntıların önüne geçmiş, üretimini sürdürerek toplum sağlığının korunmasında kritik bir rol üstlenmiştir.

Grafik 51- SGK Aylık Reçete Sayısı (Milyon adet)

Kaynak: SGK Sağlık İstatistikleri , İEİS

9. Sonuç ve Değerlendirme

Ülkemizin stratejik sektörleri arasında yer alan, yüksek katma değer ve güçlü potansiyele sahip ilaç endüstrisi; 100 yılı aşkın tecrübesiyle ilaç arz güvenliğinin sürdürülebilir ve etkin şekilde sağlanması amacıyla kamu kurumları ve akademiyle iş birliği içinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Covid-19 pandemisi ve yaşanan deprem felaketleri, ilaç ve aşı arz güvenliğinin kritik önemini bir kez daha ortaya koymuş; Türk ilaç endüstrisi bu süreçlerde üstlendiği sorumlulukları başarıyla yerine getirerek sağlık sisteminin devamlılığına önemli katkı sağlamıştır.

2021 yılının son çeyreğinden itibaren, ilaç fiyatlandırmasında esas alınan kur ile piyasadaki güncel Avro kuru arasındaki farkın ciddi seviyelere ulaşmasına neden olan dalgalanmalar, izleyen yıllarda da devam etmiştir.

Bu durum, 2022 ve 2023 yıllarında sektör tarafından dile getirilen; ilaç kurunun yılda en az iki kez güncellenmesi ve ayrıca herhangi bir kurul veya komisyon kararına gerek duyulmaksızın, ilgili dönemin sona ermesini takip eden ilk iş gününde yürürlüğe girmesi yönündeki taleplerin gerekliliğini bir kez daha ortaya koymuştur.

2024 ve 2025 yıllarında sektörün ısrarlı taleplerine rağmen gerekli düzenlemelerin hayata geçirilmemesi, ilaç sanayisinin faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Bu durum yalnızca üretime değil, ama aynı zamanda ihracata da olumsuz yansımakta; ihracatta birim fiyatların düşmesine ve ilaç ihracatının potansiyelinin altında kalmasına neden olmaktadır.

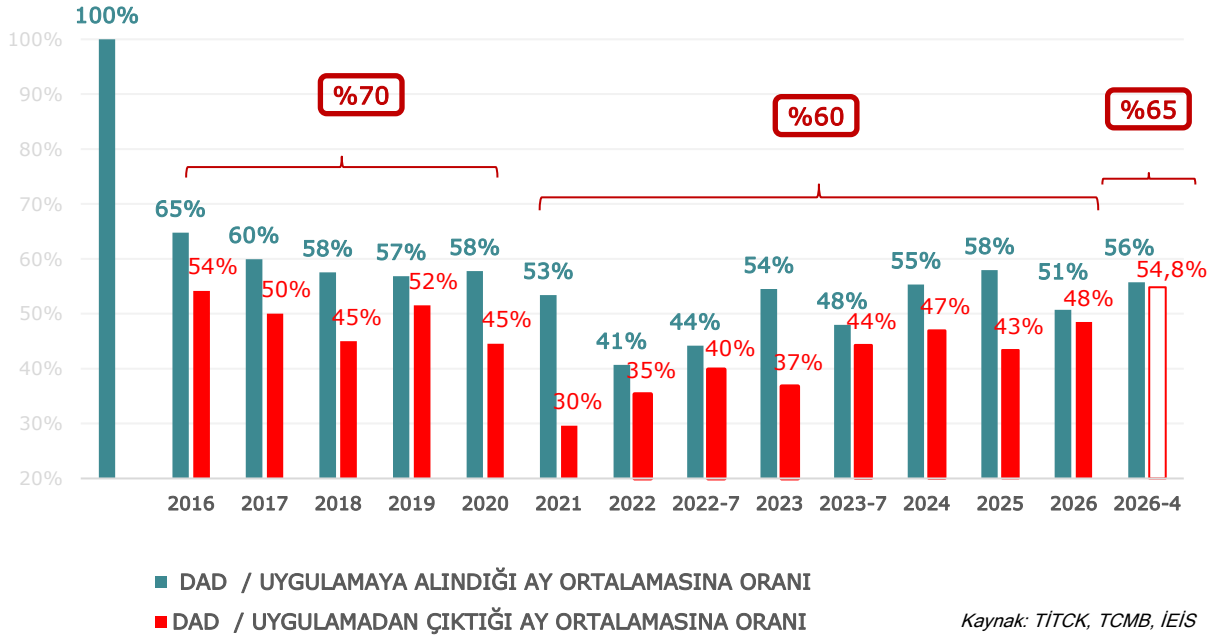
İlaveten, ilaç kuru ve ilaç fiyatlarına yapılan bu baskı nedeniyle sektör ihtiyaç duyduğu ileri teknoloji ihtiva eden yatırım ve Ar-Ge harcamalarına gerekli kaynağı ayıramamaktadır. Nitekim, dünya genelinde ilaç sektörü yıllık cirosunun ortalama %15'ini Ar-Ge'ye ayırabilirken Türkiye'de bu oran % 5'lerin altında seyretmektedir. Bu ise, yeni ilaç geliştirme ve sektörün özellikle biyoteknolojik ilaçlarda yapması gereken atılımın önüne geçmektedir.

Ayrıca, ilaç kurunun (DAD) uygulamaya alındığı ayın ortalama Avro kuru ile uygulama döneminin sona erdiği ayın ortalama Avro kuru arasındaki oranları gösteren grafikte de görüldüğü üzere; sektör, %70, %60 ve %65 oranlarının uygulandığı dönemlerin hiçbirinde söz konusu oranlara fiilen ulaşamamıştır.

2026 yılı için %65 katsayısı esas alınarak belirlenen ve 1 Nisan 2026 tarihinde yürürlüğe giren 29,1164 TL seviyesindeki ilaç kuru, henüz Mayıs ayı tamamlanmadan aylık Avro kur ortalamasının %55'inin altına gerilemiştir. Bu durum, kalıcı ve etkin bir fiyatlandırma sistemine duyulan ihtiyacın açık bir göstergesidir.

Grafik 52- İlaç Kurunun Uygulama Başlangıç ve Bitiş Ay Ortalamalarına Oranı

İlaç sektörü; teknolojiyi yakından takip eden, yeni teknolojileri hızla uygulamak ve bu doğrultuda sürekli yatırım yapmak zorunda olan dinamik bir sektördür. Sektör, üretilmeyen ürünlerin yerli olarak üretilebilmesi amacıyla yeni tesisler kurmakta ve mevcut sistemlerini düzenli olarak yenileme ihtiyacı duymaktadır.

Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılına girdiğimiz bu dönemde, stratejik öneme sahip ilaç sektörünün enerjisini; ilaç kuru, fiyatlandırma mevzuatı ve geri ödeme uygulamalarına yönelik sorunlarla mücadele etmek yerine, biyoteknolojik ve biyobenzer ilaçlar, gen ve hücre teknolojileri, nitelikli Ar-Ge faaliyetleri, yerli molekül geliştirilmesi, katma değerli ihracatın artırılması ile veri kullanımı ve dijitalleşme gibi geleceğe yön verecek alanlara yönlendirmesi gerektiği açıktır.

Bu kapsamda, ülkemiz ilaç endüstrisinin korunması ve gelişiminin hızlandırılması amacıyla mali disiplin odaklı ilaç fiyat politikasından vazgeçilmesi; günümüz koşullarına uygun, piyasa şartlarına hızlı yanıt verebilen bir ilaç fiyatlandırma reformunun hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bunun yanında, ilaç ruhsatlandırma süreçlerinin kısaltılması, hızlandırılması ve daha şeffaf hale getirilmesine yönelik kalıcı çözümler üretilmesi, Türk ilaç sektörünün sürdürülebilirliği açısından kritik önem taşımaktadır.

Ayrıca, ilaç geri ödeme politikalarının yalnızca kamu maliyesi perspektifiyle değil; hastaların ilaca erişimi ve Türk ilaç endüstrisinin geleceği dikkate alınarak şekillendirilmesi, bu harcamaların bir "beşeri sermaye yatırımı" olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Dünyanın en kapsamlı sağlık sistemlerinden birine sahip olan ülkemizin, hızla yaşlanan ve artan nüfusuna yeterli sağlık hizmeti sunabilmesi için buna uygun düzeyde bütçe tahsis etmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle, bütçeden ilaca ayrılan payın, ilk aşamada en azından 2002-2024 yılları ortalaması olan %1,1 seviyesine yükseltilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

İlaç alanındaki temel hedef; ülkemizi önce bölgesel, ardından küresel ölçekte bir ilaç üretim ve ihracat üssü haline getirmek olmalıdır. Bu doğrultuda, temelleri yaklaşık bir asır önce atılan yerli ve milli ilaç endüstrisinin; dünyada ilaç sektörünün geleceğini şekillendirecek ürün ve teknoloji alanlarındaki eğilimlere uygun biçimde geliştirilmesi ve ilaçta yerelleşmenin sağlanması devlet politikalarının öncelikli hedefleri arasında yer almalıdır.

Yerelleşme süreci kapsamında, özellikle biyoteknoloji gibi dışa bağımlılığın yüksek olduğu alanlarda üretim yatırımlarının artırılması sayesinde daha fazla nitelikli istihdam yaratılacak, firmaların üretim teknolojileri yenilenecek, Ar-Ge kapasiteleri güçlenecek ve ilaç ithalatı azalacaktır. Bunun yanı sıra, üretilen yeni ilaçların ihracatıyla ülkemize daha fazla döviz girdisi sağlanacak ve dış ticaret açığının azaltılmasına katkı sunulacaktır.

Ayrıca, ilaç endüstrisinin güçlenmesiyle birlikte; ara girdi, makine-ekipman ve hammadde sağlayan yan sektörlerin gelişimi de desteklenecek, hâlihazırda önemli ölçüde ithal edilen bu ürünlerin yurt içinde üretimi teşvik edilerek kümelenme yaklaşımı çerçevesinde güçlü bir "ilaç ekosistemi" oluşturulacaktır.

İlaç sektörü, kamu otoritelerinin etkin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bugüne kadar sağlanan yatırım teşvikleri sayesinde sektör önemli yatırımlar gerçekleştirmiştir ve halen yatırımlarını sürdürmektedir.

Ancak mevcut teşvik sistemi büyük ölçüde vergi indirimi ve muafiyetlerine dayandığından, sektörün ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamamaktadır. Biyoteknolojik ilaç alanda ülkemizin ihtiyaç duyduğu yeni tesis yatırımlarından ziyade mevcut ve atıl durumda olan 13 tesisi aktif hale getirecek kamu destek mekanizmalarının hayata geçirilmesidir. Aksi halde, hepsi birer milli servet olan bu yatırımlar bir süre sonra yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Bu kapsamda, özellikle büyük ölçekli ve sürekli yatırım gerektiren biyobenzer ürünler alanında; doğrudan nakdi desteklerin artırılması, uzun vadeli ve düşük faizli kredi imkânları gibi ek finansal teşviklerin devreye alınması ve yine biyobenzer ürün geliştirmeye açısından hayati ama çok maliyetli olan klinik araştırmaların da bu finansal teşviklerden yararlandırılması büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca, HIT-30 gibi yüksek teknoloji yatırım programlarında biyoteknolojik ilaçlara/biyobenzerlere yönelik olarak süresi ve miktarı önceden belirlenmiş kamu alım garantileri mutlaka sağlanmalıdır.

İlaveten, ülkemizde hücreden itibaren üretilecek biyoteknolojik ilaçlara pozitif ayrımcılık yapan politikalar ilaç fiyatlandırma ve geri ödeme sistemlerine entegre edilmeli, bu ürünler için hızlandırılmış ruhsatlandırma prosedürleri uygulanmalı, hücreden itibaren ülkemizde üretilecek biyobenzer ilaçlar için uygulanan SGK iskontosu sıfırlanmalıdır.

Bunların yapılması halinde, ülkemizin biyobenzer ilaçlarda bir üretim ve ihracat üssü haline gelmesi, bu sayede hem kamu maliyesi üzerindeki yükün azaltılması hem de ilaçta görülen dış ticaret açığının hızlı biçimde azaltılması sağlanmış olacaktır.

www.ieis.org.tr
www.biopharma.org.tr
www.trpharmaexporters.org

İSTANBUL OFİSİ

*Nef 09 B Blok Kat: 10 Sultan Selim Mah.
Hümevra Sok. No: 7 34115 Kağıthane İstanbul
T: +90 212 353 11 20 F: +90 212 353 11 41*

ANKARA OFİSİ

*Çukurambar Kızılırmak Mah. Ufuk Üniversitesi Cad.
No:18 Ambrosia Plaza Kat:10 D:73 Çankaya Ankara
T: +90 312 431 96 07 F: +90 312 435 15 78*